

merhaba

Eğitim Sen Genel Merkez Kadın Sekreterliği olarak, yeni bir Eğitim Sen Dergisi'yle sizlere ulaşmanın sevincini yaşıyoruz. Yeni dergimizi "Güvencesizliğe ve Yoksulluğa Karşı Kadınlar Direniyor!" şiarıyla çıkarıyoruz.

AKP/Saray iktidarının, milliyetçi, tekçi, dinci, muhafazakâr, mafyatik politikalarını, neoliberal politikalar aracılığıyla sürdürmesinin bedelini en çok kadınlar ödüyor. Ataerkil kapitalizmin ürettiği krizin ve çöküşün giderek derinleştiği, yoksulluğun tüm toplum tarafından hissedildiği bir süreçte kadınlar yoksulluğu daha ağır bir şekilde deneyimlemektedir. Çalışma yaşamında esas hale getirilen güvencesizlik; kadınlar söz konusu olduğunda daha da katmerlenmekte, özellikle eğitim-sağlık gibi temel kamusal hizmet veren iş kollarında artan taşeron, sözleşmeli, ücretli istihdam biçimleri ile kadın emeği sömürüsü her geçen gün artmaktadır. Dergimizde ağırlıklı olarak yoksulluk ve güvencesizliğin kadınların yaşamına etkilerine ilişkin yazılara yer verdik. Tarım işçisi kadınların duygularını hissettik, ücretli çalışan eğitim emekçilerinin sorunlarını bir kez daha tarifledik. Farplas işçilerinin direnişini yazdık. Dosya konumuzu "Ayrımcılığın, tekçiliğin, cinsiyetçiliğin derinleştirildiği eğitim sisteminde LGBTT+ öğrencilerimiz için neler yapmalıyız?" temasıyla oluşturduk.

Kadın kazanımlarına dönük saldırılara, kadın yoksulluğuna, savaşa, kadın emeğinin güvencesizleştirilmesine ve görülmemesine, iş yerlerimizde yaşadığımız ayrımcılığa, şiddete ve tacize karşı isyanımızı birleştirip, kadın buluşmaları ile direnişi örgütlemek için alanlarda, iş yerlerinde olmaya devam edeceğiz. Dergimize kendi renklerini, seslerini, duygusunu katan tüm arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

EĞİTİM SEN KADIN DERGİSİ
Haziran 2022 | Sayı 17

EĞİTİM SEN Adına Sahibi
Prof. Dr. Nejla Kurul

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
İkram Atabay

Hazırlayan
Eğitim Sen Merkez
Kadın Sekreterliği

Yönetim Yeri
Aziziye Mah. Willy Brand Sk.
No:13 Çankaya / Ankara
Tel: (0312) 439 01 14 (pbx)
Faks: (0312) 439 01 18
Web: www.egitimsen.org.tr
E-mail: bilgi@egitimsen.org.tr

Kapak Tasarım / Dizgi
Gülözar Ünver

ISSN: 2148 - 9203

3 Aylık Süreli yayın

Basım Yeri
Hermes Ofset
Büyük Sanayi 1. Cadde
No:105 İskitler / Ankara
0312 384 34 32

Basım Adedi
2,500

Basım Tarihi
14.06.2022

Simge Yardım

4

“İtaat Et, Rahat Et”
Diyenlere Karşı
“İsyan Et, Mücadele Et, Rahat Et”

8

Kadın
Dayanışması
Üzerine

Nejla Kurul

16

Kadın Emeği

Arzunur Şimşek

Sahi Ne Kadar Eder?

Ezgi Çelik

19

röportaj

Özlem Ulutaş Şengül

Tarım İşçisi Kadınlar

22

Direnişlerin Kadın Rengi

Serpil Topal

25

28 Güvencesiz Çalışan Eğitim Emekçilerinin Yaşadığı Ekonomik Sorunlar

3 farklı yaşam, 3 farklı röportaj

Evrin Özdemir

KHK'li Olmak,
Yaşamak,
Yazmak...

32

Serap Ok

Dicle'nin
Sessizliği

34

DOSYA 37

Ka'os

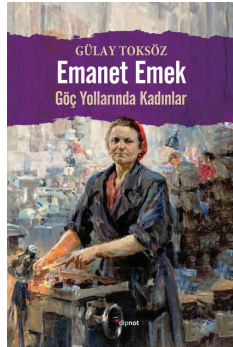
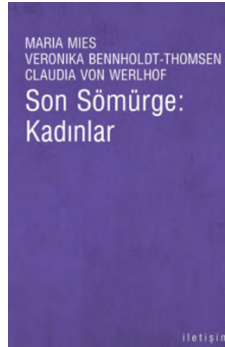

LGBT+ Öğrenciler

LGBTİ+ öğrenciler kendilerini görececek, kabul edecek, dinleyecek ve destekleyecek eğitimcilere ihtiyaç duyarlar. LGBTİ+ öğrencileriniz için yapabileceğiniz çok şey var.

kitap

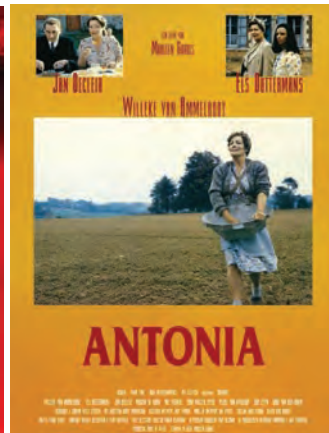
45

sinema

47

Simge Yardım
Eğitim Sen Merkez Kadın Sekreteri

“İtaat Et, Rahat Et” Diyenlere Karşı “İsyan Et, Mücadele Et, Rahat Et”

Kapitalist sistemin dünya kaynaklarını paylaşım süreci adına başlattığı savaş devam ederken dünya çapında sömürü ve baskı politikaları da her geçen gün biraz daha derinleşiyor. Kapitalizmin Covid 19 pandemisi sonrasında içine girdiği ekonomik kriz, ülkemizde de AKP/MHP iktidarının sermayeden yana emek düşmanı politikaları sonucunda çoklu bir krize dönüşmüş; yüksek enflasyon, işsizlik ve yaygın yoksulluk daha da belirgin hale gelmiştir.

AKP/MHP iktidarı ekonomik ve siyasi krizi aşmanın yolu olarak milliyetçi, cinsiyetçi, dinci, homofobik yaklaşımlardan medet ummaktadır. AKP/Saray iktidarının, milliyetçi, tekçi, dinci, muhafazakâr, mafyatik politikalarını, neoliberal politikalar aracılığıyla sürdürmesinin bedelini ise en çok biz kadınlar ödüyoruz. Patriarkal kapitalizmin ürettiği krizin ve çöküşün giderek derinleştiği, yoksulluğun tüm toplum tarafından hissedildiği süreçte kadınlar olarak yoksulluğu daha ağır bir şekilde deneyimliyoruz.

İşsizliğin rekor seviyelere ulaştığı ekonomik kriz koşullarında kadınlar olarak barınma, beslenme gibi temel ihtiyaçlarımızı bile karşılayamaz olduk. Hali hazırda yoksullukla baş etmeye çalışırken, açlıkla mücadele

etmek durumunda kaldık. Var olan mesaimize yeni bir mesai daha eklendi; En ucuz ürünü nerede buluruz, hangi saatlerde pazara gidersek daha ekonomik alışveriş yaparız, çamaşır ve bulaşık makinesini saat kaçta çalıştırırsak enerjiden tasarruf ederiz?

Türkiye dünyada kadın işsizlik oranının en yüksek olduğu, kadın istihdamının en düşük olduğu ülkelerden biri. Kayıt dışı işlerde, güvencesiz ve düşük ücretlerle istihdam ediyoruz. Aynı işi yaptığımız erkeklerden daha az ücret alıyoruz. Çalışma hayatında olduğumuzda dahi yönetim kademelerinde yer alamıyoruz. Emeğimiz ikincilleşiyor, gelirimiz erkeğin gelirin ek olarak görülüyor. Ev ve bakım işini aksatmamamız için esnek çalışmamız gerekiyor.

Bakım yükünün sadece kadınların sırtında olduğu esnek ve yarı zamanlı çalışma biçimi kadınların istihdam alanında maruz kaldığı eşitsizlikleri her geçen daha da derinleştiriyor. Çalışma yaşamı sanki çocuklar, yaşlılar, engelliler ve hastalar hiç yokmuşçasına örgütleniyor, bakım işleri yalnızca kadınların sorumluluğundaymış gibi yarım gün çalışıp geri kalan zamanlarında da ev içi yeniden üretimi üstlenebilecekleri şekilde düzenlemenin yolları aranıyor. Üstelik bu ça-

**Hakkımız olanı
ancak sokaklarda
olarak; evde, işte,
cezaevinde, okulda ve
yaşadığımız her yerde
mücadeleyi büyütürsek
kazanacağımızı
biliyoruz.**

İşma biçiminin özellikle de kadın çalışanların lehine olduğu üzerinden söylemlerle rıza inşa edilmeye çalışılıyor! Kadınların doğal sorumlulukları gibi görülen ev işleri ve bakım işleri hep kadınların ücretsiz emeği üzerinden idame ediliyor, yarım gün uygulaması, kadınlara “bir fırsatmış” gibi sunuluyor.

Toplumdaki cinsiyetçi iş bölümü sorgulanmadığı için kadınların daha düşük gelirli, yükselme şansı olmayan işlerde çalışmaları ve esas görevlerinin aile içi sorumlulukları olduğu düşüncesi meşrulaştırılıyor. Bu da genel yoksulluk içinde kadın yoksulluğunun daha da artmasına yol açıyor.

Kamuda dönüşüm politikaları ile çalışma hayatı güvencesizleştiriliyor, özelleştirme teşvik ediliyor. Kamusal alanda tasfiye, OHAL rejiminin fiilen devam etmesini amaçlayan 375 sayılı KHK’nın geçici 35. maddesi ile devam ettiriliyor. 35. madde emekçilerin iş güvencesi ve örgütlenme hakkı üzerinde bir zor aracı olarak kullanılıyor. Zaten kırılğan olan çalışma hayatımız pa-

muk ipliğine bağlanıyor. Bir taraftan açlık ve güvencesiz yaşamlarımız ile baş etmeye çalışırken bir taraftan da binbir emek vererek kazandığımız haklarımız yok edilmek isteniyor.

Sistematik olarak artan kadın katliamları kadın kırımına dönüştü, kadın kırımını önlemek için hiç bir politika geliştirmeyen AKP/MHP iktidarı kadın düşmanı politikaları tek tek hayata geçiriyor. İstanbul Sözleşmesi’nin feshinin hemen arkasından gelen kadın kazanımlarına saldırılar şimdi de 6284 sayılı yasanın hedefe konulması, 6. yargı paketi ile çocuk istismarcılarına af getirilmesi, yoksulluk nafakasının süreyle sınırlandırılması, boşanmalarda aile arabuluculuğu sisteminin getirilmesi ile kadınlara aile dışında seçenek sunulmaması tartışmaları ile devam ediyor.

Kadınların haklarına ve kazanımlarına dönük tüm bu kadın düşmanı politikalarda gerici vakıf, tarikat ve cemaatler devreye sokuluyor. Müfredatta yapılan değişikliklerle hazırlanan kitaplarda kadın ve erkek ara-

sındaki eşitsizlikler fitrata bağlanıyor, kadınların ikincil konumda olduğu öğretilmeye çalışılıyor. Hayatın her alanı gericileştiriliyor, kadınların Medeni Kanun ile korunan hakları gasp ediliyor, bunun yerine şerri hukuka uygun düzenlemeler yapılıyor.

Kadınların toplumsal özne olarak yaşamın içerisinde yer almasını istemeyen siyasal iktidar, yeni rejime uygun makbul kadın yaratma çabası ile muhalif kadınlar üzerindeki baskısını arttırıyor. Üniversite öğrencileri, siyasetçiler, sanatçılar, gazeteciler, kadın aktivistler, sendikal mücadele yürüten kadınlar keyfi, hukuksuz gözaltı ve tutuklamalarla karşılaşılıyor. Her eylem ve etkinliğimize yönelik dava açılarak geri adım atmamız bekleniyor. LGBTIQ+'lara dönük nefret ve homofobi kışkırtılıyor. Trans cinayetlerinde etkin soruşturmalar yürütülmüyor ama hak aramak için sokağa çıkan LGBTIQ+'lar gözaltına alınıyor, haklarında davalar açılıyor.

Deniz Poyraz'ın İzmir'de katledilmesi, Ayşe Acar Başaran'ın kadına yönelik şiddeti önlemekle yükümlü polis tarafından "çivilemekle" tehdit edilmesi, Ayşe Gökkan'a kadın mücadelesi üzerinden 30 yıl ceza verilmesi, Canan Kaftancıoğlu'na getirilen siyasi yasak, Gezi Davası'nda Mücella Yapıcı, Çiğdem Mater ve Mine Özerden başta olmak üzere muhalif kesimlere verilen cezalar, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'na kapatma davası açılması, Rosa Kadın Derneği üye ve yöneticilerine yönelik gözaltı ve tutuklamalar ile yargı tam anlamıyla iktidarın sopasına dönüştürülmüştür.

Tüm bu saldırılar karşısında geri adım atmadık, kapitalist ataerkiye karşı isyanımızı yükselttik. OHAL'de de, pandemi koşullarında da sistemin saldırılarına rağmen direnmekten vazgeçmedik. 8 Mart mitingleri, feminist gece yürüyüşleri, 25 Kasım eylem ve etkinlikleri, İstanbul Sözleşmesi'nin feshine karşı açıklanan 1 Temmuz eylemleri gibi mahallelerden kent merkezlerine kadar kadınların ortak mücadelesine tanık olundu. Sendikal olmamız önünde engel olmaya çalışan sermayeye karşı örgütlenme hakkımızı savunduk, "Hangi sendikada örgütleneceğimize biz karar veririz." dedik. Ucuz iş gücü görülmeyi kabul etmedik, eşdeğer işe eşit ücret istemekte ısrar ettik. İş yerlerimizde karşılaştığımız taciz, şiddet ve mobbinge susmadık, her mecradan sesimizi duyurduk. Gelirimiz erkeğin geliri-ne ek gelir değil, geçimlik dedik ve grev halaylarında başı çektik.

Kadın cinayetlerinde failleri koruyan erkek devlet ve yargıya karşı mahkeme önlerinde "Erkek adalet değil gerçek adalet," demekten vazgeçmedik. Adalet nöbeti tutan Emine Şenyaşar ile dayanışmadan geri durmadık. "Tek bir kadının bile kaybedilmesine, katledilmesine tahammülümüz yok." dedik, "Gülistan Doku nerede?" diye sormaktan vazgeçmedik.

Cezaevinde cinsel şiddete maruz kaldığını açıklayan Garibe Gezer'in şüpheli ölümü karşısında susmadık! Sağlık hizmetine erişimin engellendiği, tecrit koşullarının arttırıldığı, hasta mahpusların sağlık ve yaşam hakkının ihlal edildiği bir süreçte Aysel Tuğluk ve tüm hasta mahpusların serbest bırakılması için kampanyalar örgütledik. Deniz Poyraz'ın katledilmesine karşı öfkemizi alanlarda birleştirdik, mahkeme salonuna sığmadık. Çilem Doğan'a verilen 15 yıl cezayı kabul etmedik, "Öz savunma hakkıdır." dedik.

Savaşta en çok etkilenenler olarak barışın kadınların sözünün etkin olmasıyla mümkün olacağını söyledik, bunun mücadelesini verdik, veriyoruz. Ataerkil ulus devletlerinize ve savaş sermayesini besleyen politikalarınıza karşı barış ısrarımızdan vazgeçmedik, vazgeçmeyeceğiz. Erkek aklının eseri olan savaşa karşı kadın eliyle barışı inşa etme mücadelemizi en zor şartlarda dahi yaptık, yapmaya devam edeceğiz.

Hakkımız olanı ancak sokaklarda olarak; evde, işte, cezaevinde, okulda ve yaşadığımız her yerde mücadeleyi büyütürsek kazanacağımızı biliyoruz.

Bugün kadınların öncülüğünde toplumsal mücadeleyi yükselterek, faşizmin sonunu kadın eliyle gerçekleştirmenin zemini her zamandan daha fazla olgunlaşmış durumdadır.

Kadın kazanımlarına dönük saldırılara, kadın yoksulluğuna, savaşa, kadın emeğinin güvencesizleştirilmesine ve görülmemesine, iş yerlerimizde yaşadığımız ayrımcılığa, şiddete ve tacize karşı isyanımızı birleştirip, kadın buluşmaları ile direnişi örgütlemek için alanlarda, iş yerlerinde umudu büyüteceğiz.

Kadın mücadelesine yönelik her türlü baskıya karşı sokakları ve alanları terk etmiyor, "İtaat et, rahat et" diyenlere karşı "İsyen et, mücadele et, rahat et" demeye ve onların biz kadınlara çizdiği sınırları asla kabul etmeyeceğimizi yüksek sesle ifade etmeye devam edeceğiz.

Nejla Kurul
Eğitim Sen Genel Başkanı

Kadın Dayanışması Üzerine

Beni şaşırtan toplumumuzda sanatın bireylere ve hayata değil de yalnızca nesnelere ilişkin bir şeyler durumuna gelmesi. Sanatın yalnızca sanatçı denilen uzmanlar tarafından gerçekleştirilen bir uzmanlık dalına dönüştürülmesi. Neden her kişi kendi hayatını bir sanat yapıtına dönüştürmesin? Neden şu ev ya da lamba bir sanat yapıtı olsun da benim hayatım olmasın?

Michel Foucault

Giriş: Ne Bekliyorlar? Ne Yapabiliriz?

Kapitalizmin felsefesi olan liberalizmin Monadlar öğretisi şunu söylüyor: Somut insan, yazımız bağlamında kadın, “Tek bir tözdür, diğerine hiçbir zaman etki etmez ve aynı şekilde kendi etkisinden de o kadar habersizdir”. Dış etkenlerden etkilenmeyen ve kendi etkisinden de habersiz, donmuş bir yaşam vaaz ediliyor, böylesi bir yaşam sürdürmek sivil ölüm adeta. Kapitalist bireyciliğin yol açtığı “kadın kadının kurduğu” anlayışı da bu yaşamı anlatıyor. Yaşamımızı kuşatan bu ideoloji, kadınları kendi aralarında yarıştı- rıyor, hiyerarşilerle, ayrımlarla ve eşitsizliklerle onların en insani etkileşimlerini ortadan kaldırıyor, aralarına duvarlar örüyor, çitler çekiyor. Diyor ki: “Ne işin var orada? KARŞILAŞMA!”, “Haydi karşılaştın diyelim, KARIŞMA!”, Diyelim ki karşılaştın bir yerde, KONUŞ- MA! Patriarkal kapitalizmin çocuklara, kadınlara ve genç erkeklerle verdiği talimatlar bunlar! Bu iktidar düzeneklerine karşı meraklı, kolektif ve dayanışmacı yaklaşımları gündelik yaşam ilişkileri içinde büyütme- nin yollarını aramalıyız.

Diğer yandan sağ, muhafazakâr, otoriter erkekliğin pek sevdiği özel alana/ailecilik ideolojisine kapanmış

Gerek eylemin gerekse konuşmanın temel koşulu olan insani çoğulluğun, eşitlik ve farklılık gibi ikili bir niteliği vardır. Eğer insanlar eşit olmasalardı ne birbirlerini ne kendilerinden öncekileri anlayabilir, ne de geleceği planlayabilir ve kendilerinden sonrakilerin ihtiyaçlarını öngörebilirlerdi.

kederli kadınlık inşasından, güçlü ve sevinçli bir kadın dayanışmasına yönelmek de çok değerli. Yaşamın ağırlık merkezinin özel alan olması gerektiğini ileri sürüyor erkek egemen düzen. Oysa Hannah Arendt'e göre, özel alan herkes tarafından görülebilir ve duyulabilir olmayan, mümkün olan en az açıklığa sahip olan alandır. Bu alanda kadınlar tekil deneyimlerinin öznelliğine hapsolmuşlardır.

“...Tümüyle özel bir yaşam sürdürmek hakiki bir insan yaşamı için özsel şeylerden yoksun kalmak demektir her şeyden önce; başkaları tarafından görülmenin ve duyulmanın sağladığı gerçeklikten, başkalarıyla ortak bir şeyler dünyası aracılığıyla birleşmenin ve ayrılmanın sağladığı “nesnel” bir ilişkiden, yaşamın kendinden daha kalıcı bir şeyler başarma olanağından yoksun kalmak demektir. Özel/kişisel(deki) yoksunluk, anlamını başkalarının yokluğunda bulur; özel (haldeki) insan başkalarının gözüne görünmez, o nedenle sanki yokmuş gibidir. Yaptıkları kaale alınmaz, başkaları için bir doğurgusu yoktur; onu ilgilendiren başkalarını ilgilendirmez...”

Arendt'in ifadesi çok güçlü! Özel alana kapanmış kadının yan yana gelemediği kadınlarla dayanışma örme si neredeyse imkânsızdır. Ailecilik ideolojisi, “Kol kırılır yen içinde kalır.” der. Kadın yaşadığı sorunları, arzularını, düşlerini anlatamaz. Kimseye güvenemez, kadın arkadaşlarına da. Çocuk ve kadın istismarı ve ihmalinin yaygınlığının bir nedeni de bu sır kültürü olabilir. Oysa Arendt'e göre, “Kendimizi insani dünyaya söz ve edimle sokarız”. Özel alan, ne etkili konuşmanın ve ne de eylemin alanıdır. Kısıtlanmış bu yaşam Arendt'e göre, “... Harfiyen yaşarken ölmek demektir.” Arendt, konuşma ve eylemin temel koşullarını ve diyalektiğini, “eşitlik” ve “farklılık” temelinde şöyle açıklıyor:

“Gerek eylemin gerekse konuşmanın temel koşulu olan insani çoğulluğun, eşitlik ve farklılık gibi ikili bir niteliği vardır. Eğer insanlar eşit olmasalardı ne birbirlerini ne de kendilerinden öncekileri anlayabilir, ne de geleceği planlayabilir ve kendilerinden sonrakilerin ihtiyaçlarını öngörebilirlerdi. Eğer insanlar birbirlerinden kim oldukları bakımından farklılık göstermeselerdi, kendilerini anlaşılır kılmak için ne konuşmalarına ne de eylemde bulunmalarına gerek olurdu. Aynı olan ihtiyaç ve isteklerini birbirlerine iletmede, işaretler ve sesler yeterli olurdu”.

Kadın dayanışması için öncelikle kadınların aynı masa etrafında oturabileceği, birbirlerini, kendilerinden önceki kuşakları anlamaları, kadınlar için onurlu bir geleceği birlikte planlayabilmeleri ve kendilerinden sonraki kadınların gereksinmelerini öngörebilmeleri için eşit olduklarını hissetmeleri gerekir. Önce aynı masa etrafında oturabilmek, aynı alanlarda eylemek eşitlik ilkimizin bir gereği. Ancak bu yeterli değil, kadınlar olarak aynı masa etrafında oturduğumuzda, gerek iktidar ilişkileri ve hegemonya kuran kadınların istediği gibi, aynı şeyleri konuşmaya devam etseydik, çok sıkılır ve bir daha konuşmak için masaya gelmek istemezdik. Bu nedenle masanın etrafında emeğin farklı katmanlarından, farklı kimliklerden, farklı yaşam deneyimlerinden, farklı coğrafyalar ve kültürlerden gelen kadınların konuşmaları bir hayli ilgi çekici ve geliştirici olur ve eylem çeşitliliği de ortaya konulur. Bu nedenle gerek kapitalist hiyerarşik düzenlemeler, gerek ırkçı ve cinsiyetçi devlet kodları ve gerekse ataerkil normlar nedeniyle kadınlar arasında eşitsizlik ve ayrımcılıklar yaratan gündelik yaşam ilişkileri karşısında özgürlüğü, eşitliği ve sonsuzca farklanmayı olağanlaştırmaya gereksinmemiz var. Kısacası kadınlar mekânsal ve zihinsel gettolar içine kilitlenmeyi reddetmelidir.

Karşılaşmalar, Konuşmalar, Karışmalar

Sonsuzca farklı kadınların buluşmasını, konuşmasını, etkileşmesini ve dayanışmasını, daha da anlamlı olanı birlikte üretmelerini nasıl büyütebiliriz, nasıl yaygınlaştırabiliriz ve nasıl derinleştirebiliriz? Zihnim ve duygu dünyamdaki sorunsal bu! Bir yazının sınırları içinde küresel kadın dayanışmasına kadar uzanmasam da yaşadığım coğrafyanın kadınları için “Hep birlikte ne yapabiliriz?” diye düşünüyorum. Sadece eğitim alanı üzerinden bile bu soru en az 9 milyon kız çocuğuna, 4 milyon üniversiteli genç kadına ve yarım milyonu aşan eğitim emekçisi kadına uzanan bir beden coğrafyasına sesleniyor. Kadın öğretmenlerin, kadın bilim insanlarının, kadın emekçilerin okullarda ve üniversitelerde yapabileceği çok şey var diye düşünüyorum. Önce tekilliklerden yola çıkarak Spinoza’dan esinle bir kadın bedeninin neler yapmaya muktedir olduğunu soruyorum kendime.

Spinoza beden sorusunu hep “güç” ve “kudret” kavramları içinde düşünmeye eğilimlidir –bir beden neler yapmaya muktedirdir? Bir bedeni anlamak demek, onun başka bedenlerle içine gireceği temasları ve karşılaşmaları kavrayabilmek demektir. Spinoza’ya göre “duyguları” belirleyecek olan düşüncelerle sokakta, kitaplarda, filmlerde, hastanede, otobüs duraklarında beklerken, reklam tabelalarını seyrederken karşılaşırız – bu karşılaşmalar “bedensel” karşılaşmalardır.

Okulda öğretmenler odasına giriyorum. Pencerenin kenarına oturmuş sevimli bir kedi beni kendine doğru çekiyor, hava çok sıcak, “Susamış mıdır?” diye düşünüyor, harekete geçiyor, bir plastik kaba su koyup bırakıyorum. Sonra bir çay alıp otuyorum. Bu arada Ayşe öğretmenle göz göze geliyoruz, politik olarak pek anlaşmasak da selamlaşmak insanlığın ve mesleki etiğin bir gereği. Onun da göz teması kurması, “Nasılsın?” sorusunu getiriyor. Öğretmen “İyi sayılırım”. diyor ancak beden dili bir sıkıntısının olduğunu da ortaya koyuyor. İletişime devam edebilirim, ama kesebilirim de! O anda kapıda Eğitim Sen’li bir kadın arkadaşımı, Deniz’i görüyorum. Daha önce kesintiye uğramış bir konu geliveriyor aklıma. Ayşe öğretmeni unutmuyor, ayağa kalkarak arkadaşına yöneliyorum, hemen birbirimize takılıyoruz, şakalaşmalar sürüyor.

Dışarıdan gelen üç etki bende farklı duygulanımlar yaratıyor. Duygu üretiyor ya da üretemiyorum. Ancak öğreniyorum ki duygu üretilebilir bir şey. Farklı kadınlar arasında dayanışmayı örmek sadece bir zihin

**Dışarıdan gelen üç etki
bende farklı duygulanımlar
yaratıyor. Duygu üretiyor
ya da üretemiyorum.
Ancak öğreniyorum ki
duygu üretilebilir bir şey.
Farklı kadınlar arasında
dayanışmayı örmek
sadece bir zihin etkinliği
değil, duygu üretmekle de
mümkün oluyor.**

Kadınların sahip olduğu güçler karşılaşarak etkileştikleri zaman, kurdukları ilişki, güçlerinin doğasını etkiler ve süreç içinde onları değiştirir. Kadınların dayanışması, yüz yüze, ya da bir öykü, roman, bir şiir ve bir film ya da başka bir biçimde karşılaşma yoluyla olabilir.

etkinliği değil, duygu üretmekle de mümkün oluyor. Kedi, bir öğretmen arkadaşım, Eğitim Sen'li bir arkadaşım bende sürekli bir duygulanım değişikliği yaratıyor, üstelik dakikalar içinde. Spinoza'ya göre kedi, okuldaki bir öğretmen, Eğitim Sen'li öğretmen fikri var zihnimde, ama bir de duygu üretiyorum. Düşünür, fikir ve duygunun farklı iki şey olduğunu anlatıyor. Yani bir tarafta dış şeyleri, dışındaki şeyleri temsil eden fikirler varken, öte yandan da bu fikirlerin belirlediği bende yarattığı ruhsal haller ve duygular var. Spinoza öncelikle duyguların doğrudan ilk nedenlerini araştırmaya giriyor; bir duygu hem zihnin hem de bedeninin aktifliği ya da pasifliği diyorum.

Kedinin ben de yarattığı etki beni etkinleştirdi, onun için su aramaya giriştim. Politik olarak kimi zaman çatışma yaşadığım kadın öğretmen için etkin değil beni pasif kılan bir duygu ürettim. Canını sıkıran bir şey olduğunu sezinledim, iletişimi sürdürebilirdim ama yapmadım, bir dosta gereksinmesi var gibiydi, dayanışma için yapmalıydım. Dayanışma, farklı kadınlar hakkında duygu üretmediğimde mümkün olmuyor. "Onları biliyorum, haklarında neden konuşayım ki?" derken iktidarın tuzağına düşmüş oluyorum. Eğitim Sen'li kadın arkadaşımın kapıdan girişi, ayağa kalkıp ona yönelmeme, konuşmaya başlamama ve şakalar yapmama yol açtı. Yani etkinleştirdim. Duygularım, dışarıdan gelen etkileri işlediğim bir alan sanki.

Her şey değişir, diğer bir deyişle hiçbir şeyin değişmeden kaldığı söylenemez. Kadınların sahip olduğu güçler karşılaşarak etkileştikleri zaman, kurdukları ilişki, güçlerinin doğasını etkiler ve süreç içinde onları değiştirir. Kadınların dayanışması, yüz yüze, ya da bir öykü, roman, bir şiir ve bir film ya da başka bir biçimde karşılaşma yoluyla olabilir.

Şimdi şu soruyu soruyorum kendime. Fikir olarak milyonlarca kadın var etrafımızda! Hangi kadınlarla karşılaştığımızda daha çok duygu üretiyorum? Birbirinden çok farklı işler yapan emekçi kadınların mı? Sadece kadın öğretmenlerle mi? Yoksa kadın doktorlarla mı? İşçi kadınlarla mı? Evinde dünya kadar iş yapan ama ücreti ödenmediği için emeği görülmeyen kadınlarla mı? Emek pazarına çıkmayan, iş arıyorsa da bulamayan işsiz kadınlarla mı? Laik kadınlarla mı? Kürt kadınlarla mı? Farklı inançlardan gelen kadınlarla mı? Sporcu kadınlarla mı? Politik kadınlarla mı? Peki LGBTİ+ bireylerle? Yağlıboya resim yapan kadınlarla mı? A partisinden kadınlarla mı? Gezgini kadınlarla mı? Sanatçı kadınlarla mı? Peki ya göçmen kadınlarla karşılaştığımızda ne sorarız? Tarım işçisi kadınlarla

konusarsak neye odaklanırsınız? İş yerlerinde direnen kadınlar dikkatimizi ne kadar çeker? Bu kadınlarla KARŞILAŞMAK ister miyiz? Onların sorunlarına ve çözümlerine KARIŞMAK ister miyiz? Bu kadınlarla KONUŞMAK, hatta haklarında YAZMAK ister miyiz? İşte bu sorulara olumlu yanıtlar vermeye başladığımızda, pratiğe geçirerek bir şeyler yapmaya başladığımızda KADIN DAYANIŞMASI söylemi ve eylemi için harekete geçmiş oluruz.

Bir Bedenin Ne Yapabileceğini Henüz Bilmiyoruz

Bir bedenin ne yapabileceğini henüz bilmiyoruz, böyle düşünürken bir yandan kendimi ve güçlerimi sınıyorum. Öyle bir şey yazmalı ve yapmalıyım ki tüm kadınları oraya çağırayım. Mümkün değilmiş gibi gözüküyor, ama en azından düşünsel olarak bunu yapayım. Öyle olsun ki tüm çeşitliliği ile kadınlar olarak 25 Kasım'larda, 8 Mart'larda, Newroz ve 1 Mayıs alanlarında mekânsal ve zamansal olarak daha çok yer kaplayalım. Kim bilir belki bu alanlarda örgütlü göçmen kadınları görebiliriz, örgütlü tarım işçisi kadınların kortejini izleyebiliriz, fabrikalarda direnen işçi kadınların seslerini duyabiliriz. Yaşam ne kadar çeşitli ise kadın emeği de yaşamın kendisi gibi her yere uzanıyor. Birbirine hiç temas etmemiş kadınlar dayanışmalı, karşılaşmalı, buluşmalı, konuşmalı, yazmalı, dolaşmalı, dans etmeli, şarkı söylemeli, halaya durmalı! İşte özgün soruyu buldum! Kadınlar kendileri için nasıl emek vermeli? Kadınlar arasında zengin ittifaklar, koalisyonlar, çoklu buluşmalar, tematik karlımlar nasıl olmalı?

Diyorum ki önce kendi duygumu üretmeli, duygularımı örgütlemeliyim. Bir konu hakkında yazmak için masaya oturduğumda "neyi yazmaya ve yapmaya gücüm olduğunu" soruyorum kendime. Hakkında düşündüğüm ve yazdığım şey nasıl sevinçle düşünülebilir ve yazılır hale getirilir. İkisi de tarihi yazmak ve tarih yapmak gibi daha büyük bir alana uzanıyor. Görece yalnızlaşarak yazmak mı? Yoksa alanda ve sahada eylemek mi? Kaçış yok, yazmak zorundayım.

Yazmak için bir arzu/duygu üretecek güçlerimi gözden geçiriyorum. Yazımın çerçevesi, talep edenler tarafından çizilmişse özgürlük alanım kısıtlanmış gibi hissediyorum. Kendimi bu çerçeve içinde sınırlarsam edilgin bir güç üretiyorum. Edilgin gücüm, kısıtlamaya, müdahaleye izin veren, ikincil, umursamaz, yüzeysel ve boyun eğici bir güç adeta. Edilgin güçlerimin konu-

Bir bedenin ne yapabileceğini henüz bilmiyoruz, böyle düşünürken bir yandan kendimi ve güçlerimi sınıyorum. Öyle bir şey yazmalı ve yapmalıyım ki tüm kadınları oraya çağırayım. Mümkün değilmiş gibi gözüküyor, ama en azından düşünsel olarak bunu yapayım. Öyle olsun ki tüm çeşitliliği ile kadınlar olarak 25 Kasım'larda, 8 Mart'larda, Newroz ve 1 Mayıs alanlarında mekânsal ve zamansal olarak daha çok yer kaplayalım.

ya ilişkin özgürce zihin ve duygu üretimimi azalttığını hissediyorum. Beni sınırlayan, zapt eden, yapmak istediğimi yargılayan, ahkâm kesen, açıklama tarzları dayatan bir güç, edilgen bir güç. Öyle ise edilgin güçlerimin etkisinden sıyrılımalıyım.

İç dünyamda, birbiri ile kavga eden çoklu, çoğul devinimleri hissedebiliyorum. Öğrendiklerim ve deneyimlerim bana etkin güçlerimi harekete geçirmemi öğütüyor. Fiili-meşru bir güç, düşüncelerime, sözcüklerime sınır koymadığım bir güç. Zihnimdeki, aklımdaki ve duygularımdaki çitleri, sınırları, kodları, ikilikleri, kutupları, duvarları, ayrımları, katı, sabit kimlikleri kıran, yıkan, aşan bir güç. Edilgin gücüm, beni (bedenimi) çizdiği sınırlar ile yapabileceklerimden ayırmayı ve olabileceğimden, ziyade mevcut/talep edilen haline indirgemeyi, yani üretimimi azaltmayı istiyor adeta. Bunu istemiyorum, güçlerimi daha etkin biçimde harekete geçirmeliyim. Bugün evde kalmalı, kendi güçlerimle baş başa kalmalı ve özgürce yazmalıyım. Birinci hareketim artık net! Kendimi örgütlemem ve ifade etmem gerek: Düşünmek, düşünce hareketlerini eli dahil ederek yazmak, ses tellerimizi harekete geçirerek şarkı söylemek, beste yapmak, nesneleri, insanları

çizmek, resmetmek, boyamak, heykele şekil vermek, bedeni dans ettirebilecek, bisiklet sürebilecek bir devinim içine sokmak, sendikaya gitmek, kadın arkadaşlarla buluşmak, hiç gitmediğimiz kadın inisiyatifleri, platformları içinde yer almak... Genellersek, önceki kuşakların öğrettikleri gibi bir kadın örgütlenmesi ile kadın arasındaki bağları güçlendirmek, aynı zamanda tek tek kadınların yapabilirliklerini anlatan üçüncü kuşak feministlerin öğrettiklerini yerine getirmek. Yapabileceğim ne kadar çok şey var!

Etkin gücüm, az önceki azaltılmış gücümü, esnetiyor, hareketlerle kaslarımı esnetmem gibi “Haydi esne! Daha da esneyebilirsin, uzan, daha öteye uzan.” diyen iç sesimi duyar gibiyim. Bu ses yaşamımı, yapabilirliklerimi, cesaretimi onaylayan bir güç. Yaşar Kemal’in güzel cümlesi aklıma geliyor birden, “İnsan bedeni kadar değil, cesareti kadar yer kaplar” diyen.

**Tekil bedenlerimizin de
bir çokluk olduğunu
düşünerek kronolojik
olarak bugünkü yaşımızın
ortaya koyduğu ağırlık
merkezlerini tek tek
anımsayalım. Özel
alanlarımız, kamusal
alanlar ve müştereklerimiz.
Kamusal alanda
ağırlık merkezlerimiz,
iş yerlerimiz mi, okullar ve
üniversiteler mi?**

Biyolojik bedeni ve cesareti birbirinden ayırmadan fiziksel, zihinsel, duygusal ve devinsel olanı birbirinden ayırmadan, özgürleşme cesaretine doğru esniyorum. Etkin gücüm, nereye kadar uzanabilirsem düşüncemi ve duygularımı oraya doğru esnetmemi öneriyor. Kendi özgür genişlemem dışında başka bir şeye aldırış etmiyorum, kendi yolumda ilerliyorum. Özgürleşme tekil bir şey değil kuşkusuz, bir o kadar da öteki bedenlerle birlikte esniyor, uzanıyor, başkalarını umursamadan kendi yolunda ilerleyen bir güç haline geliyor. Biz kadınlar bunları yaparken ataerkil kapitalizm, "bir bedeni yapabileceklerinden ayırmayı veya olabileceğinden ziyade mevcut haline indirgemeyi" hedefliyor.

Tekil bedenlerimizin de bir çokluk olduğunu düşünerek kronolojik olarak bugünkü yaşımızın ortaya koyduğu ağırlık merkezlerini tek tek anımsayalım. Özel alanlarımız, kamusal alanlar ve müştereklerimiz. Kamusal

alandaki ağırlık merkezlerimiz, iş yerlerimiz mi, okullar ve üniversiteler mi? Konfederasyonumuz KESK ve Eğitim Sen mi? Etkin olduğumuz siyasal partiler mi? Yoksa diğer sivil toplum örgütleri mi? Kadın dayanışması hakkında düşünüyoruz ya, buralar kamusal alanlarımız! Farklı ve benzer kadınlarla karşılaşma alanlarımız! Benzerlerimizle buluşmak başlangıçta güzel gelebilir? Aslında hangimiz tam olarak diğerine benzeriz?

İçinde yaşadığımız patriarkal kapitalizmde kadınlar, zaman ve mekân olarak daha sınırlı ve daha dar bir alanda yaşamaya, emeklerinin daha çok sömürsüne, amaçlı ve anlamlı bir yaşamın peşinden daha az gitmeye, erkeklere daha bağımlı olmaya yönlendirilmekteler. Hem tek tek kadınlar, hem kadın örgütleri olarak, hem de Eğitim Sen'de, sendikalarda ve tüm kamusal alanlarda gelişmek, güçlenmek ve özgürleşmek için mücadelemizi büyütmemiz gerekiyor. OHAL döneminde, ardından salgın sürecinde, güçlerimiz ve düşlerimiz kederin altında kaldı. Yeniden canlanmalı, tüm kamusal alanlarda tüm çeşitliliği ile kadınlar olarak güçlenmenin yollarını aramalıyız. Türkiye kamuyu ikinci yüzyılda kadınlardan çok şey bekliyor, bizler de güçlerimizin farkına vararak içinde onurla yaşayabileceğimiz bir ülkeyi inşa edelim.

Artık benim için hiçbir kadın yabancı değil! Kadınlar olarak benzerliklerimiz ve farklılıklarımızla bize armağan edilmiş bir yaşamı sürdürmeye çalışıyoruz. Her birimiz çok renkli, onurlu, çok dilli ve çok sesli bir yaşam sürdürebiliriz. Ataerkil kapitalizmin mahzeninde yaşayan mülteci kadınları, mevsimlik işçi kadınları, fabrikalarda sömürülen kadınları, öldürülen ve öldürülme olasılığı olan bütün kadınları, dilini, kimliğini yaşayamayan kadınları düşünen ve onlar için eyleyen kadınlar olmak! Kadın dayanışması tam da bu olmalı! Önce en yakınımızda, öğretmenler odasındaki kadın öğretmenlerden, sınıflardaki kız çocuklarından, kadın velilerden başlayarak düşünce ve duygu zenginliği ile yeni bir etkileşime girmeliyiz: KARŞILAŞMALI, KARIŞMALI VE KONUŞMALIYIZ!

Arzunur Şimşek
Eğitim Sen Genel TİS-Hukuk Sekreteri

Kadın Emeği

Kadın yoksulluğu ve işsizliği, pandemi ile birlikte yaygınlaşan esnek ve güvencesiz çalışma biçimleriyle birlikte ülke çapında görülmemiş düzeyde artmaya devam etmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan yapısal sorunlar sonucunda ilk işten çıkarılanlar çoğunlukla kadınlar olmakta, kadınlar güvencesiz ve düşük ücretle çalışmaya mahkûm edilmektedir. Artan yoksullukla birlikte kadına ve LGBTİ+ bireylere yönelik şiddet artmakta, erkekler kadınları öldürmekte, çocuklara yönelik taciz ve istismar vakaları yurtlar-vakıflar eliyle kurumsal olarak yaygınlaşmakta ve cezasızlık politikaları, erkeklere verilen düşük cezalar şiddeti daha da yaygınlaştırmaktadır.

Kadınların iş gücü piyasasındaki sorunlarının boyutunu toplumsal cinsiyetçi, kültürel, ailesel gibi sebeplerle açıklamak yetersiz kalmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği çok daha sistematik bir şekilde uygulan-

maktadır. Elbette Türkiye’de kadın emeğine yönelik politikalar kadınları her zaman ucuz ve esnek iş gücü olmaya itmiştir. Ancak son yıllarda tüm kurumlarda cinsiyetçi politikalar sistemli bir şekilde işlemektedir. Cinsiyetçi iş bölümü bütüncül bir şekilde uygulanmakta ve başka yapılar ile uyum halinde işletilmektedir. Neredeyse tüm kurumlara içkin olan patriyarka, kadınların iş sahibi olması konusunda ve ücretleri üzerinde belirleyicidir.

Uluslararası Çalışma Örgütü ve Türkiye İstatistik Kurumu’nun 2020 rakamlarına göre, Türkiye’de cinsiyete dayalı ücret farkı % 15,6 olarak hesaplanırken, sigortalı çalışanlarda cinsiyete dayalı ücret farkı % 11,5, sigortasızlarda ise bu fark % 24 civarındadır. Özellikle alt sosyoekonomik sınıfa mensup kadınlar güvencesiz ve çok düşük ücretlerle çalıştırılmaktadır. Göçmen kadınların mahkûm olduğu çalışma koşulları ve ücretler

Kadınların iş gücü piyasasındaki sorunlarının boyutunu toplumsal cinsiyetçi, kültürel, ailesel gibi sebeplerle açıklamak yetersiz kalmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği çok daha sistematik bir şekilde uygulanmaktadır. Elbette Türkiye’de kadın emeğine yönelik politikalar kadınları her zaman ucuz ve esnek iş gücü olmaya itmiştir.

çok daha can yakıcı durumdadır. Göçmen kadınları sigortasız çalıştırmak neredeyse kural halini almıştır. Göçmen kadınlar toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılıklar ile birlikte mülteci statüsünde olmamalarından kaynaklanan birçok başka eşitsizliğe maruz kalmaktadırlar. Göçmenlerin çalışma izinlerinin işverene bırakılması ve onlar üzerindeki ihlallerin tamamen görmezden gelinmesi, göçmen kadınların eşitsiz durumunu daha çok artırmaktadır. Bu durum geçinmek için emeklerinden başka bir şeyi olmayanlar arasındaki hiyerarşik yapıyı gösterdiği gibi en alt seviyede bulunanlar için vahşi koşulların ağırlaşan yansımasını da gözler önüne sermektedir. Kent merkezlerinin dışına itilmiş varoşlardaki kent yoksulu kadınlar, sınırları belirlenmiş mahallelerdeki Roman kadınlar koşulların zorluğunu büyük oranda üstlenenlerdir. Alt sosyoe-konomik sınıftan kadınların yaşamlarındaki eşitsizlik, sömürü düzenini tüm açıklığı ile görünür kılmaktadır. Pandemi kısıtlamalarıyla ilgili araştırmalarda erkeklerle oranla kadınların daha fazla olumsuz etkilenmiş olması -bakım-hizmet-temizlik işleri- iş bölümündeki eşitsizliği ve kadınları düşük ücretlerle çalıştıran ve bu nedenle de tercihi olan sermayeden yana politikaları da tüm açıklığı ile görünür kılmaktadır. Kadın emeğine karşı eşitsizlik, kadın emeğinin sömürüsü genel sistemin bir parçası değil, bilakis sömürünün ta kendisi ve yeniden üretildiği alandır.

Kadınlar gerek toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin gerek sistematikleşmiş sömürünün yol açtığı iş bölümüne karşı değişik stratejiler ile birlikte ve dayanışma içerisinde mücadele yürütmektedir. Bu mücadelenin başarısında en önemli unsur elbette ki nefret diline karşıtlık üzerine kurulmasıdır. Ancak rekabete dayalı bir iş bölümü dayatmasına karşı dayanışma ve güç birliği beraberinde rekabete dayalı olmayan çalışma yaşamını kurmanın mücadelesini gerekli kılmaktadır. Farklılıkları bir güce dönüştürerek, ‘erk’in yerine kadının geçtiği kamusal bir yaşamı inşa etmek, kadın emeğinin sömürüsüne karşı mücadeleden geçmektedir. Kamusal yaşamın dayanıklı, keyfi olarak değiştirilemeyen güvenceli düzeni oluşmadığı sürece, kısa süre önce bir okulun muhtemelen taşeron şirket elemanı olarak temizlik işlerini yapan Gülsüm’ün boşanmak istediği eşi tarafından okula girerek öldürülmesi gibi cinayetlere tanık ve bu cinsiyetlerden sorumlu olmaya devam edeceğiz.

gündem

Ezgi Çelik

Eğitim Sen Amed 1 No'lu Şube Kadın Sekreteri

Sahi Ne Kadar Eder?

Ve işte ilkbahar geldi. Sizce de bahar bu sene çok hantal gelmedi mi? Ya da nazlı mı demeliydim? Bir geldi bir gelmedi, geldi utanıp geri gitti ardında yağmurlar bırakarak falan, hiç yakıştıramadım ona ama bir taraftan da içten içe sevdim onun bu halini. Her zaman böyle vakti dolunca hemen gelecek değil ya, onun da biraz ağırdan almaya hakkı var. Tembellik ilkbaharın da hakkı sonuçta.

Ahh tembellik demişken, tam da baharın gelişiyile birlikte birçok kişinin bu hakkını kaybettiği bir zamana giriyoruz aslında. Alın terinin en çok aktığı zamanlara, özellikle de kadınların alın terinin en çok aktığı...

Bölgede öğretmenlik yapan birçok kişi bilir ki baharın gelişiyile beraber sınıflar, okullar kapanmadan boşalmaya başlar. Öğrenciler birer birer bir dahaki döneme kadar okuldan ayrılırlar. Okullar yavaş yavaş sessizleşir, koridorlar görece tenhalaşır. Sanki sistematik bir göç varmış gibi olur, bazı köyler neredeyse boşalır. İnsanın içi burulmuyor desem yalan olur, bu zamanlarda.

Peki, nereye gidiyor bu çocuklar? İstemeye istemeye, vedalaşmadan, büyük bir telaş ve hüznün içinde. Aileleriyle beraber belki de hiç bilmedikleri, görmedikleri, adını bile ilk defa duydukları şehirlere mevsimlik tarım işçisi olarak çalışmaya. Çocukların yaşadığı şeyler ayrı bir yazının konusu olurken, ben bu çocukların yazının annelerinden, ablalarından, kız kardeşlerinden bahsedeceğim biraz, bu onların hikâyesi olacak.

Uzun yolculuklara, uzun hazırlıklar sonucunda çıkılır. Yiyecekten elbiselere, temizlik ürünlerinden mutfak eşyalarına, yataklara, kilimlere varana kadar her şey ama her şey arabalara yüklenir ve insanların, eşyalarından dolayı rahat bir yolculuk yapmasına izin vermeyecek kadar daralan küçücük alanda uzun bir yol çilesi başlar. Anne memesindeki bebekten, yetmişindeki yaşlılara kadar herkes bu yolculuğun çilesini yaşar. En nihayetinde yolculuk, herkes bitap düşmüş bir şekilde biterken bu sefer de kalacakları yeri yapmanın, çadırları kurmanın vakti gelmiştir. Ama kocaman, içinde bazen on kişinin bile rahat sığabileceği çadırlar... Kadınlar bir taraftan çadır kurarken bir taraftan çocuklara bakar, diğer taraftan hemen yemek yapma işine koyulur. Adettendir zaten kadınların, hep ama hep erkeklerden daha fazla çalışması, değil mi? Sonra o çadırların içi tıpkı dört duvar evler gibi büyük bir özenle dizilir, her gün süpürülüp temiz tutulmaya çalışılır. Çünkü bilirler aylarca evleri olacak orası, sırtlarında oradan oraya taşıyacakları, her gece çocuklarını akrebin, yılanın ya da başka şeylerin ısıracağı kaygısıyla uyuyacaklarını... Aylarca bu kaygıyla yaşamak, ne kadar eder mesela? Sahi her sabah en erken saatte uyanıp tandırda ekmek yapmanın bedeli ne kadardır? Ya da adet sancıları içinde (ve bunu bir devlet sırrı gibi saklayarak) tarlada saatlerce çalışmanın bedeli?

Gün ışırs, ilk gece belki de yorgunluğun vermiş olduğu derin uykuya geçer ve sabahın erken saatlerinde kadınlar çoktan kalkmış, kahvaltıyı hazırlamış olurlar, bundan sonra da bu ritüel asla değişmez. Yemek yenir, bulaşıklar yıkanır ve kadınlar tarlaya gider, kimi çocuğunu ailenin yaşlısına, çalışamayacak olanına bırakır, kimi kundakta yanında götürür... Bir taraftan çalışırken diğer taraftan bebeğine bakar, olabildiği kadar, ona izin verildiği kadar... Zordur bir annenin çocuğuyla ona izin verildiği ölçüde vakit geçirmesi.

Güneşin sıcaklığı tarlanın tozuna karışır, bedenine yapışır insanın, bir anda esmerleşir tenin, tenin güneş alır yani. Hamlanmış kasların yeniden güçlenir sanki bedenin devleşir. Günlük işleri öyle rutine biner ki

kadınlar sanki birer saatmiş gibi çalışır, tabii yılların onlara dayattığı tecrübeyle. Yemek, bulaşık, tarla, temizlik, çamaşır derken grubun en ama en yorgun kesimi oluverirler ve aslında en sistematik çalışanı, çalışmak zorunda bırakılanı. Aslında sadece bir gün grev yapsalar koca bir sistem çökecek gibidir ve onlar asla bir gün grev yapmazlar, yapamazlar, sonuçta ucunda açlık var, sefalet ve yokluk var. Kürt kadınlarının grev hakkı hiç olmadı, onlar her bahar her yaz müthiş bir emekle üretimin içinde oldular ama en az kazanan başkarakterler olarak.

Ama tabi mevsimlik Kürt kadın işçilerinin çilesi bunlarla biter mi, bitmez. İşin en ağır olanı, maruz kaldıkları ırkçı saldırılardır. Son yıllarda bizler de bunun birer tanığıyız, yıllardır süre gelen şiddetin yeni tanıklarıyız. Yeme, barınma, temizlik sorunları yetmezmiş gibi bir de ırkçı söylemelere, hakaretlere, fiziksel saldırılara, hatta toplumsal linçe, şiddete maruz kalırlar... Belki de aylarca gece gündüz emek verdikleri o topraklardan apar topar ayrılırlar, belki de daha çadırlarının önündeki ateş sönmeden. Bizler onları bir süre konuşur sonra unuturuz ta ki gelecek bahara kadar. Ama mesela bazılarımız, o baharlarda okulunu, köyünü, evini terk eden çocukları ve onların hikâyesini asla unutmaz. Onlar, nereye gitse bu çocukların hikâyesini yüreğinin en derinliklerinde taşıyarak, onları geleceğe taşıyacaklardır.

Tabii mevsimlik kadın işçileri konuşurken Suriyeli göçmen kadınlara değinmeden bitirmek olmaz, hem de çok daha kötü şartlar altında çalışmak zorunda bırakılan, çok daha ağır şiddete maruz kalan o yapayalnız kadınları. İşvereni tarafından dövülen, parası verilmeyen, köyden kovulan, linç edilen, hatta tacize, tecavüze uğrayan o kadınları... Daha az görünürler, daha az duyulur sesleri ama bu şiddetin tam da ortasındadırlar. Mevsimlik kadın işçilerinin kaderi bu şiddet ortamında birleşir.

Ancak kadınlar ne olursa olsun daima ortak mücadele alanlarında birleşir, kadınların sözlerini beraber söyleme huyları vardır ve tabii asla yalnız da yürümezler. Bizlere beraber mücadele etme, dayanışma geleneğini fısıldarlar. Tenleri güneş almış kadınlar bütün dünya kadınlarına der ki, bu mevsim direniş ve mücadelenin mevsimidir, bizi ezmeye yok etmeye çalışan her şeye karşı, bizi bir arada tutan bir mevsimdir, tarlaya düşen her bir alın terimiz şehirleri titretir. Duyuyor musun bak yavaştan sesleri gelmeye başladı bile, dökülüyor toprağa, kadının emeği...

röportaj

Özlem Ulutaş Şengül
Eğitim Sen Şanlıurfa Şube Kadın Sekreteri

Tarım İşçisi Kadınlar

Kendini tanıtır mısın?

Tarım işçisi olarak çalışmaya ne zaman ve nasıl başladın?

Adım Adile, 38 yaşındayım, 4 çocuk annesiyim. 15-16 yaşlarından beri tarım işine gidiyorum. Ailemin maddi durumu iyi olmadığı için çalışmaya başladım. Önceleri Urfa içinde günlük işe gidip geliyordum. Sonra Malatya'ya kayısıya, Ordu'ya fındığa gitmeye başladık. Buralarda fazla iş imkânı olmadığı ve ailelerimiz Urfa'da bir iş yerinde çalışmamıza izin vermediği için dışarıya gitmeye başladık.

Bir kadın olarak tarım işçiliğinde ne gibi zorluklar yaşıyorsun?

Eskiden kamyonlarla giderdik. Neredeyse 1 gün sürerdi. Sıcakta, birçok insan ile kamyonda gidip gelmek çok zor oluyordu. Son yıllarda otobüs ile gidip geliyoruz. Yollarda trafik kalabalık ve tehlikeli oluyor. Tüm aile çadırlarda kalıyoruz. Banyo, giyinmek çok zor oluyor. Tuvaletleri herkes kullanıyor. Soğuk ve temiz su bulmak zor. Tarlada çalıştıktan sonra gelip yemek hazırlıyoruz...

Kazandığın paran yaşamını idare etmene ve ihtiyaçlarını karşılamaya yetiyor mu?

Ne kadar kazandığımı bilmiyorum. Gittiğimiz yerlerde bize oranın yerlilerinden daha az para veriyorlar. Paranın bir kısmını bizi götüren işçi başı alıyor. Kalan

parayı da ailenin erkekleri alıp onlar ihtiyaçlarımızı alıyorlar. Orada kazandığımız bizi geçindirmeye yetmiyor.

Gittiğiniz şehirlerde karşılaştığınız sorunlardan bahsedebilir misin?

Oralardaki insanlar bizi istemiyorlar, bizi dışlıyorlar. Kendi dilimizde konuştuğumuz için bize düşmanlık yapıyorlar. Az paraya çalışıyoruz ama bize ağaçlarımıza, bahçelerimize zarar verdiniz diyorlar. Bizim emeğimizi sömürüyorlar. Suyun, elektriğin olmadığı yerlerde kalmamızı istiyorlar.

Siz tarlada iken çocuklarınızın bakımı ile kim ilgileniyor?

Küçük çocuklarımıza, tarlada çalışacak kadar büyümemiş diğer çocuklarımız bakıyor. İki yaşındaki çocuğumu 9 yaşındaki ablasına bırakıyorum. Bazen yaşlı birileri geliyor bizimle, yemek yapıp çocuklar ile ilgileniyor. Onun yevmiyesini de bizden kesiyorlar. Süt verdiğimiz bebekleri tarlaya götürüyoruz orada ya gölgeye koyup uyutuyoruz ya da sırtımıza bağlıyoruz.

Çocuklar için çok zor. Gün boyu bizi özlüyor, ağlıyorlar. Doğru düzgün yemek yemiyorlar. Hasta olunca daha da zor oluyor. Kaldığımız yerler şehre uzak olduğu için doktor da bulunmuyor. Çadırların oralar pis oluyor. Bazen çocukları böcek ısırtıyor. Urfa'dan birinin çocuğu sulama kanalına düşüp ölmüştü, birinin çocuğunu da elektrik çarpmıştı.

Çocuklarınızın eğitimi, okulunu nasıl yapıyorsunuz?

Okul açıldığında pamuk toplama zamanı başlıyor. Çocuğu okula geç gönderiyoruz. Gittiğinde herkesten geri kalıyor. Tarlada kaldığımız yerler okullara uzak olduğu için orada da gönderemiyoruz. Çocuklarımız okuma yazmayı tam öğrenemiyor. Baharda bazı komşularımız erkenden çapaya, soğana gidiyorlar. Onlar, çocukları karne almadan, dersler tam bitmeden gidiyorlar.

Çocuklarımız ortaokulu bitince lise sınavına girecekler ama dersleri tam öğrenemedikleri için akranlarından düşük puan alacak. Maddi gücümüz olmadığı için kitap, test alamıyoruz, çocuklar dershaneye gidemiyor.

Urfa'da yaşadığımız yer kenar mahalle olduğu için öğretmenler de sürekli değişiyor.

Yani çocuklarımızın geleceği de zor. Okusunlar, meslekleri olsun, rahat etsinler istiyorum ama bu imkânları sunamıyoruz.

Ülkede yaşanan ekonomik krizin yaşamına etkilerini anlatır mısın?

4 çocuğumun üçü okula gidiyor. Kıyafet, kalem, defter, harçlıkları hepsi çok zor geliyor, gücümüz yetmiyor. Daha çok çocukları olanlar var. Kimisi çocuğunu okuldan alıp işe gönderiyor.

Neredeyse yılın 6 ayı dışarıda dişimizi canımıza takıp, çoluk çocuk çalışıyoruz ama yine de geçinemiyoruz. Yağ, şeker, un hepsi çok pahalı faturalamızı zar zor ödedik. Çocuklar hasta olunca korkuyorum, gücümüz hiçbir şeye yetmiyor. Ne kendime ne çocuklarıma doğru düzgün elbise alabiliyorum. Çocuklara et, süt, meyve bile alamıyoruz.

Bir kadın olarak kişisel ihtiyaçlarımı dahi karşılayamıyorum.

Tarım ilacı, tohum, mazot çok pahalı diye bazı tarla sahipleri fazla ekin ekmemiş bu yüzden bu sene tarım işi de fazla yok diye duydum. Daha önce işe gitmeyen komşularımız da bu sene gitmeyi düşünüyorlar.

Çocuklar için çok zor. Gün boyu bizi özlüyor, ağlıyorlar. Doğru düzgün yemek yemiyorlar. Hasta olunca daha da zor oluyor. Kaldığımız yerler şehre uzak olduğu için doktor da bulunmuyor. Çadırların oralar pis oluyor. Bazen çocukları böcek ısırtıyor...

gündem

Serpil Topal
FARPLAS

Direnışlerin Kadın Rengi

Birkaç ay önce başlayan, ara ara da yoğunlaşan ve şimdilerde de devam eden işçi direnişlerini kimi zaman yakından kimi zaman uzaktan takip ettik. Bazı direnişler aylarca kararlılıkla sürmesine karşın fiili olarak bir kazanım elde edemezken, birkaç gün yapılan direnişlerde işçilerin taleplerinin kabul edildiği örnekleri de gördük. Bu işçi direnişlerinin bir kısmı erkek işçilerin çalıştığı iş kollarında gerçekleşirken, önemli bir kısmı da kadın ve erkek işçilerin olduğu iş yerlerinde gerçekleşti. Gerek sendika öncülüğünde gerekse sendikasız fiili grevler, direnişler, iş bırakmalar, iş yavaşlatmalar vb. eylemler sınıf mücadelesi tarihinde yerini almış oldu.

Direnişlerde öne çıkan ve direnişe öncülük eden kadın işçilerin iradesine tanık olduk. Kadın işçiler talepleri, hakları ve mücadelede kararlılığın sembolü oldular alanlarda. Hem sınıfsal hem cinsel sömürünün ortasında olmakta belki de işçi kadınları direnişlerde en önde durmaya iten sebep.

Çalışma koşullarının insana yaraşır bir şekilde düzenlenmesi, ücretlerin insanca yaşama yetecek kadar artırılması gibi iki temel talep vardı bütün direnişlerin ortak sesinde. En gür sesiyle haykırdığı bu taleplerin yanına bir de atıldığı işe iade talebi çok güçlü bir direnişçi işçi kadın tablosu çıkardı karşımıza.

Çalışma koşullarının insana yaraşır bir şekilde düzenlenmesi, ücretlerin insanca yaşama yetecek kadar artırılması gibi iki temel talep vardı bütün direnişlerin ortak sesinde. En gür sesiyle haykırdığı bu taleplerin yanına bir de atıldığı işe iade talebi çok güçlü bir direnişçi işçi kadın tablosu çıkardı karşımıza.

Elbette ki bu taleplerin bütün işçiler açısından yaşamsal bir önemi vardır. Ancak kadın işçiler açısından bu taleplerin daha özgün alt başlıkları bulunduğu da bir gerçek. Kadın işçi, çalıştığı her alanda hem patron hem de birlikte çalıştığı erkek işçinin belirleyeni olduğu çalışma koşuluyla karşı karşıya kalmaktadır. Bu sebeple de kadın işçi bakımından katmerleşen sömürü sistemi sınıf mücadelesinde özneleştiriyor kadını.

Regl döneminde bir gün ücretli izin hakkının dahi kabul edilmemesi ve regl döneminde olan işçinin beslenme, dinlenme, tuvalet gibi özgün ihtiyaçlarının yok sayılması, fiziki olarak kadın işçiyi zorlayan ağır işlerde çalıştırma, çocuğu olan kadın işçiye geceli, gündüzlü vardiya sistemini dayatma, "gönüllü" denilerek dayatılan zorunlu mesailer...

Birçok fabrikada ve atölyede uygulanan üç vardiya çalışma sisteminin özellikle ve en çok kadınlar üzerinde

fiziksel ve psikolojik yıpranmalara yol açtığı gözlemleniyor. Gecesi gündüzü, akşamı sabahı belli olmayan çok vardiyalı çalışma ve mesaisi evde de devam eden bir çalışma yaşamı dayatılıyor. Aynı iş yerinde, aynı işi yaptığı halde erkek işçiden daha düşük ücret alan kadın işçinin emeği değersizleştirilerek sömürülüyor. Kadının emeği “eve ek gelir” getiren olarak görülüyor.

Erkek egemen sistem tarafından beslenen ustalar, amirler, müdürler ve şeflerin eril dili, erkek şiddeti, mobbingi ve cinsiyet eşitsizliğini arttıran uygulamalar işçi kadınların iş koşullarını zorlaştıran en büyük sorunlardan biridir. Yaptığı iş, ortaya koyduğu ürün üzerinden erkek işçi ile kıyaslanan kadın emeği değersizleştiriliyor. Yardımcı nitelikte ve düşük pozisyonlardaki işlerde çalıştırılan işçi kadının aklı, becerisi, yeteneği yok sayılarak, daha uzun çalışma saatleriyle de ucuz emek olarak patronların ücretli kölesi olması dayatılıyor.

Ve direniş... Yukarıda eksiği olan ama asla fazlası olmayan özet aktarımlar kadın işçilerin iş yerinde yaşadığı, maruz bırakıldığı çalışma ortamı ve koşullarıdır. İşte bu somut koşullar karşısında kendi emeği ve ekmeği için direnişlerde en öndeydi kadınlar.

Direnin yumruğunu, sloganını, pankartını, taleplerini ve sözünü kararlılıkla, umutla ve çoğunlukla da coş-

kuyla yükseltti kadın işçiler. Direniş alanlarının sürükleyici öncü iradesi, halayların başı oldu. Patrona meydan okuyarak haklarını almak için çıktığı yolda, birlikte direnişe geçtiği erkek işçiye kadın işçi olarak yaşadığı eşitsizliği anlatmak için de mücadele etti.

Direnin alanları işçi okuluydu artık. Farplas, Alpin Çorap, Pas South ve bugün hala devam eden Asen Metal... Kadınların daha çok sömürüldüğü bir düzene karşı ortaya koydukları mücadelede açığa çıkardıkları cins bilinci ile sınıf bilincini direniş alanlarında eylemle buluşturan öncü kadın işçiler.

Son yıllarda kadınların kazanımlarına dönük artan saldırılara karşı biz kadınların verdiği, bazen militanlaşan mücadelenin de kadın işçileri cesaretlendiren, yön gösteren bir yerde durduğunu da görmek gerekir.

Sendikal bürokrasinin, erkek egemen sendikal anlayışın direnişlerdeki kadın öncülüğünü görüntü vermek ile sınırlandırma çabasına rağmen direnişler kadın renginde sürdü.

Ve kadın işçiler diyor ki: “Biz işçi sınıfına bu direniş ile bir örnek olduk. Cesaret verdik. Biz işimize geri dönmese de, taleplerimiz kabul edilmese de bu sonuç değişmez. Direnmeyi, haklarımızı almak için mücadele etmeyi öğrendik. Biz kazandık.”

röportaj

Mukadder Bayramoğlu
Eğitim Sen Tokat Şube Kadın Sekreteri

Aygül Şengül
Eğitim Sen İzmir 5 No'lu Şube Kadın Sekreteri

Güvencesiz Çalışan Eğitim Emekçilerinin Yaşadığı Ekonomik Sorunlar

3 farklı yaşam, 3 farklı röportaj

Kendinizi biraz tanıtır mısınız? Neden ücretli öğretmenlik yapmaya karar verdiniz?

Almanca öğretmeniyim. Ücretli öğretmenlikte 3. yılım. KPSS'den yeterli puanı alamamam nedeniyle mezuniyetimden hemen sonra ücretli öğretmenliğe başvurdum. Başka bir işte çalışmak yerine kendi işimi yapmak istedim.

Diğer öğretmenlerle eşit koşullarda çalıştığınız halde statü anlamında ücretli öğretmen olarak tanımlanıyorsunuz. Bu statü farkının size yaşattığı duygu nedir, bize anlatabilir misiniz?

Aynı meslek, aynı koşullar, aynı görev ama farklı duygular, farklı bakışlar, farklı maaşlar üzücü.

Ülkemizde ciddi bir ekonomik kriz yaşanıyor, krizin etkilerini siz nasıl yaşıyorsunuz?

Ücretli öğretmenlik en azından asgari ücret bile değil. Aslında maddi anlamda çok karşılıksız. Mesleğini sevmeyen asla yapmaz. Ben severken bu kadar kötü düşünüyorum.

İnsanca yaşayabilme kriterlerini gerçekleştirebilecek bir ücret aldığınızı düşünüyor musunuz?

Kesinlikle düşünmüyorum.

Aldığınız ücretin yetersiz olduğunu ifade ettiğiniz halde, neden ücretli öğretmen olarak çalışmaya devam ediyorsunuz?

Başka iş imkânlarını da denedim. Okul dışında kendimi yetersiz hissediyorum. Yapabiliyorum ama o

işte mutlu olamıyorum. Aynı zamanda şu an öğrenim kredisi ödüyorum ve paraya ihtiyacım var.

Güvencesiz çalışma, psikolojik açıdan sizi nasıl etkiliyor?

Diğer işlerle karşılaştırma yapıyorum. Ücreti ve güvencesizlik hali eksik hissettiriyor.

Ücretli öğretmen olarak çalıştığınız ortamda maruz kaldığınız mobbing ya da ayrımcılık var mı?

Yok, ama bazı öğretmen arkadaşlarımız iyi niyetli bile olsa "A ücretli öğretmen misiniz?" sözüyle kötü hisleri arttırıyorlar.

Çalışma koşullarınızda öncelikle düzeltilmesini, iyileştirilmesini istediğiniz konular nelerdir?

Öncelikle sigorta ve maaş farkı olmamalı, olsa bile daha az olmalı. Ve ders saatleri bu kadar çok olmamalı.

Çalışma ortamında yaşadığınız sorunların giderilmesi için size destek olabilecek demokratik kitle örgütleri ile ilgili herhangi bir bilgiye sahip misiniz? Sendikal örgütlenme konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

Bu konuda bilgi sahibi değilim. Şu an benim için ve benim gibi ücretli çalışan öğretmen arkadaşlarım ve bundan sonra ücretli öğretmenlik yapacak arkadaşlarımız için mutlaka fikir birliği sağlanmalı, örgütlenme ile desteklenmeli.

Kendinizi biraz tanıtır mısınız? Neden ücretli öğretmenlik yapmaya karar verdiniz?

Eğitimim bunun üzerine olduğu için.

Diğer öğretmenlerle eşit koşullarda çalıştığınız halde statü anlamında ücretli öğretmen olarak tanımlanıyorsunuz. Bu statü farkının size yaşattığı duygu nedir, bize anlatabilir misiniz?

Aynı işi yapıp, özlük haklarımızın olmaması ve eşit ücret almamamız rahatsız edici.

Ülkemizde ciddi bir ekonomik kriz yaşanıyor, krizin etkilerini siz nasıl yaşıyorsunuz?

İhtiyaçlarımızı karşılarken bile güçlük yaşıyoruz.

İnsanca yaşayabilme kriterlerini gerçekleştirebilecek bir ücret aldığınızı düşünüyor musunuz?

Hayır

Aldığınız ücretin yetersiz olduğunu ifade ettiğiniz halde, neden ücretli öğretmen olarak çalışmaya devam ediyorsunuz?

Şartlar bunu gerektiriyor. Şu an bulunduğum koşullar, bunu gerektiriyor.

Güvencesiz çalışma, psikolojik açıdan sizi nasıl etkiliyor?

Geleceğe dönük plan yapamıyorum. Ekonomik özgürlüğümün olduğunu düşünemiyorum.

Ücretli öğretmen olarak çalıştığınız ortamda maruz kaldığınız mobbing ya da ayrımcılık var mı?

Yok. Şu ana kadar bir ayrımcılık ile karşılaşmadım.

Çalışma koşullarınızda öncelikle düzeltilmesini, iyileştirilmesini istediğiniz konular nelerdir?

Statü olarak öğretmen olarak kabul edilmek. Karşılığını her anlamda almak.

Çalışma ortamında yaşadığınız sorunların giderilmesi için size destek olabilecek demokratik kitle örgütleri ile ilgili bir bilgiye sahip misiniz? Sendikal örgütlenme konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

Yeterli bilgiye sahibim. Sendikal örgütlerin zaman zaman yetersiz kaldığını düşünüyorum.

Kendinizi biraz tanıtır mısınız? Neden ücretli öğretmenlik yapmaya karar verdiniz?

MEB’de çalışmayı düşündüğüm için ücretli öğretmenlik yaparak deneyimlemek istedim.

Diğer öğretmenlerle eşit koşullarda çalıştığınız halde statü anlamında ücretli öğretmen olarak tanımlanıyorsunuz. Bu statü farkının size yaşattığı duygu nedir, bize anlatabilir misiniz?

Duygudan ziyade ücretli öğretmenler diğer öğretmenlere eşit statüde çalışmıyor. Çalışma koşulları kötü ve maddi açıdan yetersiz.

Ülkemizde ciddi bir ekonomik kriz yaşanıyor, krizin etkilerini siz nasıl yaşıyorsunuz?

Ücretli öğretmenlik dışında ek gelir elde edilmiyor ya da özel ders verilmiyorsa şu anki kriz ortamında ücretli öğretmen maaşı ile geçinmek çok zor. Ücretimiz asgari dahi altında.

İnsanca yaşayabilme kriterlerini gerçekleştirebilecek bir ücret aldığınızı düşünüyor musunuz?

İnsanca yaşayabilme ihtimalleri dışında temel ihtiyaçları karşılayacak kadar bile ücret verildiğini düşünmüyorum.

Aldığınız ücretin yetersiz olduğunu ifade ettiğiniz halde, neden ücretli öğretmen olarak çalışmaya devam ediyorsunuz?

Ülke şartları.

Güvencesiz çalışma, psikolojik açıdan sizi nasıl etkiliyor?

Olumsuz yönde etkileri var.

Ücretli öğretmen olarak çalıştığınız ortamda maruz kaldığınız mobbing ya da ayrımcılık varmı?

Bu konuda biraz olsun diğer ücretli öğretmen arkadaşlarla şanslıyız. Bulduğumuz okulda herhangi bir ayrımcılık veya mobbing söz konusu değil, aksine öğretmenler bize karşı çok anlayışlı ve düşünceli.

Çalışma koşullarınızda öncelikle düzeltilmesini, iyileştirilmesini istediğiniz konular nelerdir?

Diğer öğretmenlerle aynı koşullarda çalışmak, şartların ve ücretin iyileştirilmesi.

Çalışma ortamında yaşadığınız sorunların giderilmesi için size destek olabilecek demokratik kitle örgütleri ile ilgili bir bilgiye sahip misiniz? Sendikal örgütlenme konusundaki düşünceleriniz nelerdir?

Bu konuda çok fazla bilgim yok, fakat sendikal örgütlenmeyi doğru buluyorum.

gündem

Evrin Özdemir
KESK Genel Meclisi Üyesi

KHK'li Olmak, Yaşamak, Yazmak...

Sevgili Simge “Dergi için yazı gönderir misin?” dediğinden beri ne kâğıda kaleme sarılabildim ne de klavye ile parmaklarım buluşabildi. Yazmak ne zor iş! Hele ki 2016 yılından bugüne kadar KHK’li bir kadın olarak yaşadıklarımızı kaleme almak...

Temmuz 2016’da annemle mütevazı bir tatildeydik. Mutfakta olan anneme ‘Anne darbe oluyor.’ dedim. Saatler akşamın 9’unu gösteriyordu. 80 darbesini iliklerine kadar yaşayan annem ‘Bu saatte darbe mi olur?’ dedi. O güne dair tebessümle andığım bir anekdottur bu. Televizyonun başında olanı biteni anlamaya çalışarak geçirdik geceyi. Sonrası OHAL ilanı. Apar topar döndük evimize.

Eylül ayı ile birlikte açığa almalar, sürgünler ve KHK’ler süreci başladı. İktidarı paylaşamama kavgasında muhaliflerin bedel ödeyeceği aşikârdı. Ekim ayının 29’u törendi, veli toplantısıydı bayağı yoğun geçti. Ankara yağmurlu ve griydi her zamanki gibi. Akşam bir arkadaşımla buluşup, sohbet dalmıştık ki telefon çaldı. Bir arkadaşım ‘Piyango sana da vurdu mu bebeğim?’ dedi. Ne piyangosu, zengin mi olduk derken yeni bir KHK yayınlandığını öğrendim. Başladık liste arama. Telefon çaldıkça anladım ki ben de varım o listede. Zar zor açtım listeyi. Oradaydım, oradaydık. Yalnız değildim. Birlikte yol yürüdüğüm, mücadele ettiğim nice dostum, yoldaşım listedeydik. İlk olarak listede yer alanların birbirini arayıp, gülererek ‘Geçmiş olsun.’ dilekleriyle geçti gece.

İlkin annemi düşündüm. Bu haberi anneme vermenin ağırlığı çöktü üzerime. Gasp edilen benim işim ise, onun emeğiydi. “Gururumsun sen benim, her zaman

yanındayım yavrum.” cümlesi ne kadar sakinleştirici bir cümle imiş.

Sonra oğlum geldi aklıma. İlk etapta ona söylememe kararı verdim. 4. sınıftaydı. Her sabah işe giderken, onu okula ben bırakıyordum. Her sabah işe gider gibi hazırlanıp bıraktım onu okula. Çocuklar hisleri kuvvetli varlıklar. Sezdi kötü giden bir şeyler olduğunu, ama dillendirmedim.

Şube kadın sekreteriydim. Bu nedenle boşluk hissi yaşamadım. Eylemler, etkinlikler, ihraç yürüyüşü, OHAL-KHK rejimi ve ihraç kurultayı ilk aklıma gelenler. İnadımız da, isyanımız da büyüktü.

7. yılıma evrilirken muhreçliğim, dönüp bakınca geçmişe, en ağır sürecin evi dağıtıp, ana evine geri dönmek olduğunu düşünüyorum. Orta Anadolu’nun küçük ilinden, gecemizi gündüzümüze katarak, binbir emekle üniversite için geldiğim, mesleğime başladığım bu kentten ayrılmak. Ve iş bulamadığım, geçinemediğim için anne evine dönmek. Bu süreç kadınlar açısından daha farklı işledi muhakkak. Ekonomik özgürlüğün elinden alınması eşe, sevgiliye, aileye bağımlı hale getirdi bizi. Gündelik işler ya da ihraçlık halinin nasıl bir emek sömürsüne dönüştüğüne şahitlik ettik. Uzun çalışma saatleri ve asgari ücretin altında iş teklifleriyle karşılaştık. İnsanca yaşam, güvenceli iş, güvenli gelecek mücadelesi yürütürken, sigortasız çalışma koşullarını önerir olduk işverene.

Selamı sabahı kesen olmadı, ama ilişkiler farklılaştı, mesafeler girdi araya sessiz, sedasız. Dayanışma kavramı salt ekonomik bir kavrammış gibi algılandı. Oysa dayanışma, ezilenlerin inceliği idi.

Sendika dayanışma avansları tartışıldı. İş yerleri ile bağları yok denerek seçimle görev alınacak organlardaki mevcudiyetimiz tartışıldı. KHK meselesi salt bir grubun sorunuymuş gibi bir algı yaratıldı. Oya Baydar’ın da dediği gibi, ‘Kendini öteki hissettiğin zaman karşıdakinin en iyi niyetli sözleri bile batar.’ Ve fakat kadınlar...

Kadınlar ihraç ya da değil, birlikte güçlü olduğunun bilinciyle yan yana durmaktan geri adım atmadı. Kadın mücadelesi ve kazanımlarına yönelik saldırılar, emek, demokrasi ve barış mücadelesinde el ele, kol kola saf tutmayı bildi. Ehh ne de olsa kadın, kadının kurdu değil yurduydı.

Elbet bu zor zamanlar bitecek. Acı bir tebessümle bakacağız geçmişe. Yitirdiklerimizin acısıyla. KHK’ler gidecek ve biz kadınların KaHKaları kalacak yeryüzünde.

gündem

Serap Ok

Eğitim Sen Şırnak Şube Kadın Sekreteri

Dicle'nin Sessizliği

Bir şey arıyormuşçasına evin bütün odalarını dolaştı. İçi içine sığmıyordu. Evin anahtarı gözüne ilişti. Anahtarı bir hışımla alıp evden dışarı çıktı. Beşinci kattaydı, asansöre yöneldi sonra nedense vazgeçti. Merdivenden koşarcasına iniyordu. Sonunda binanın kapısından dışarı çıkabilmişti. Yüzünü gökyüzüne çevirdi. Derin bir nefes aldı. Nereye gideceğini, ne yapacağını bilmiyordu. Hava hafif kararmıştı. İlk adımını atmasıyla sokak lambaları yanmaya başladı. Büyülü bir yolun kapısını aralamış gibiydi. Arnavut kaldırımlı o dar sokaklar, çocukların cıvıltılarıyla en ünlü tabloları kıskandıran güzellikte ahenkle dans ediyordu. Her sokak bambaşka bir duygu ve bambaşka bir düşünceye sevk ediyordu. Yürüdü yürüdü ve tekrar yürüdü... Kendi içerisinde kaybolana kadar yürüdü.

Bedeni, yorgunluğu onu parkın içindeki bir ağaca yönlendirdi. Sırtını, nehrin kenarında gördüğü bir ağaca yasladı. Düşünceleri dörtnala koşan birer qemer atı gibi yorulmak nedir bilmiyordu. Etrafına bakındı, kendini ve kendisi gibi var olmuş doğayı dinliyordu. Kalabalıklar, iç seslerinin sessizliği ile beraber gözünün önünden akıp gidiyordu. Hoparlör hışırtısı ve zırlı araçtan anlaşılması güç bir anons sesi ile irkildi. Çocukların salıncaklara bindiği, koşturup oynadığı, insanların oturup çay içtiği bu alanda bu ses ve bu görüntü ne kadar abes görünüyorsa sırtını dayadığı

bu palmye ağacı da o kadar manasızdı. Her varlık kendi doğasında ve kendi doğasında anlamlıdır. Kendi sırtını dayadığı ağaca ve aynı hizayla dikilen diğer palmye ağaçlarına baktı. Palmiyeler de neden burada olduklarını bilmiyorlardı, kurumaya yüz tutmaları da bu yüzdendi. Ait olmadıkları bir doğada hapsedilmişlerdi. Seçme şansları yoktu ve o nedenle özgür değillerdi. Peki, kendisi özgür müydü? Evin basit görünen ama karmaşık işleri ile uğraşırken onu buraya getiren şey neydi diye düşünmeye başladı. Bir koku mu yoksa ensesinde hissettiği soluk mu, gördüğü bir şey, duyduğu bir fısıltı ya da tanık olduğu yalan dünyaya ait bir gerçeklik mi? Efsunlanmış gibiydi. Böyle zamanlarda hem korkuyor, hem de yeni bir keşif içine girdiğini biliyordu.

Hayat hep öğretir ne de olsa ve her öğretisi sancılıdır. Bir kaç gündür hiç bir şeyden keyif almıyordu. Akli, yüreği ile sürekli çatışma halinde, soluğu yetersiz kalıyordu. Ancak bugün çok daha farklı bir bitmelerin içerisinde olduğunu fark etti. Kendisine dair tüm renkler manasızlaşıyordu. Belki de onu buraya getiren duygu buydu. Manasını bulmaya çalıştığı yerdeydi artık. Yüzünü oturduğu yerden nehre doğru çevirdi. Seslendi dilini yitirmiş, yüreği ile akan Dicle'ye. Aklımdan geçeni, yüreğinle dinle dedi.

Biliyorum nereden başlasam biraz eksik olacak ama buna rağmen tüm eksikliğimle buradayım. Seninle hasbihal etmeye, bağrında sönmeye geldim.

İnsanoğlunun tarihiyle aynı yaştasın. Her canlının barınağı, her daralan yüreğin sığınasın. Tanıklığında savaşlar, ihanetler, günahlar, aşklar var. Üç kutsal kitapta anılansın. Digris oldun, Tigris oldun, şimdi Dicle'sin. Her dönem ayrı bir efsane yarattın. Öyle ki her Ramazan Bayramı namazından önce insanoğlu suyunla ağzını yıkadı, konuşmalarında hakikat olsun diye; burnuna su çekti, yaşamında güzel kokularını solusun diye; kulaklarını yıkadı, kötü sözler duymasın diye ve suyunla yıkandı günahlarından arınsın diye.

Her savaşta eksilmiş, her aşkta yeniden dirilmişsin. Söyle bana Dicle'm, madem dile geldik anlat bana, sana olan bu aşkın kutsallığı nereden geliyor?

Suzan (Suzi), Adil ile işlediği günahın affedilmemesinden sana sığındı. Zin, Mem'in hasretine dayanamadı sana sığındı. Bir de sana sunulan vardı. Hallacı Mansur! Anımsadın değil mi! Yüreğindeki hakikati dile dökünce işkence görüp kolları, bacakları ve başı gövdesinden ayrılmış bir şekilde idam edilmişti, iç ses-

lerinden yoksunlar tarafından. Başı, senin üzerinden geçen köprüye dikildi, gövdesinin külleri sana sunuldu. Dicle'm, sen mi küllerine karıştın, küller mi senin zerrelere nüfus etti? O zulmün ve ihanetin karşısında nasıl akabildin ya da akabildin mi gerçekten? Bir çift gözle sana bakan Mansur'a dalgalarınla onun da söylediği gibi "Ene'l hakk, ene'l hakk" diye, onun haklılığını ispatlarcasına bağırdın mı? Dindirdin mi çektiği acıları? İnsan yüreğinin kalem ve defteri olabildin mi? Gökleri değil, sana bakan gözleri resmediyorsun artık. İnsanların duygularıyla besleniyorsun.

Birden sustu, az önce söylediği şey kendisini adeta çepeçevre sarmıştı. Kaç zaman geçti, sigara yaktı. Dumanı içine çekerken iyice karışmıştı duyguları. İlk defa öfke ve umutsuzluk içinde tekrar Dicle'ye döndü. Nereden başlayacağını bilmiyordu, binlerce soru yumağı arasında kalmıştı. Ardı ardına sorularını aynı öfke ve umutsuzluk duygusuyla sormaya devam etti. İki dost mu, iki düşman mıyız?

Hançerli mi ellerimiz, yoksa kurtarıcı mı?

Yüreğimin kafesinden içeri giren şefkatli bir el misin, yoksa ciğerlerimi söküp beni nefessiz bırakan mı?

Aklım ve yüreğimin mesafesini azaltan mısın, yoksa ölçüsüz bir uzaklığa gark eden misin?

Bu hayatın hissettirdiği karanlık mısın, yoksa ışığı görme umudum musun? Sorular yorgun. Sen misin soruların kaynağı, yoksa ben mi?

Sen kimsin, ben neyim?

Büyük bir sessizliğe gömüldü yüreği. Sonra devam etti.

Ey insanlık tarihinin atası ve sırların şahı şimdi sondan başa doğru yürüyelim beraber, sonra ben dinleyicin olacağım.

Nehrin kenarından yürümeye başladı, saatler geçtikçe yorgunluk çöküyordu. Sonra küçük ama heyecanlı adımlarla Dicle'ye doğru yöneldi. Sonun da sonu gelmişti artık.

Ey büyük anlatıcı, ataların atası, çîrokların ana kaynağı şimdi günahlarımla, sırtımdan yediğim ihanetimle, yüreğimdeki aşk ve içimdeki savaşlarla senin bağrına geliyorum. Zerrelere karışıp seninle beraber ene'l hak diyebilmek için. Ey büyük anlatıcı, ataların atası, çîrokların kaynağı, duyduklarım değil, okuduklarımla değil, hissettiklerini yaşamak için geliyorum. İster sondan başa, istersen baştan sona doğru anlat. Her solukta senden bir yudum içmeye, bağrında sönmeye geliyorum.

DOSYA

KAOS GL

LGBTİ+ Öğrenciler

LGBTİ+ öğrenciler kendilerini görecek, kabul edecek, dinleyecek ve destekleyecek eğitimcilere ihtiyaç duyarlar. LGBTİ+ öğrencileriniz için yapabileceğiniz çok şey var.

Koşulsuz ve Olumlu Kabulü Benimseyin

Öğrencilerinizin hepsini, her türlü varoluş halleriyle, koşulsuz ve olumlu bir kabulle kapsamanın en temel mesleki ilkeniz olduğunu unutmayın.

LGBTİ+ Öğrencilerin Varlığını Kabul Edin

LGBTİ+ öğrencilerin hak gasplarına uğramamaları için görünürlüklerini artırın, kendilerini ifade edebilecekleri alanları açın ve bunu eğitim ortamının doğal akışında yapın. Mesela; içinde bulunduğunuz ortamda öğrencileriniz ya da meslektaşlarınız tarafından LGBTİ+ kimliklerle ilgili bir konu açıldığında ya da bir tartışma başlatıldığında cinsel kimlik çeşitliliğinin doğallığını ve LGBTİ+ insanlara saygı duyduğunuzu açıkça ifade edin. Öğrencilerinizin/meslektaşlarınızın cinsiyet kimliklerini, cinsel yönelimlerini ve/veya cinsiyet özelliklerini tespit etmeye çalışmayın. Kişilerin cinsel kimlikleriyle ilgili bilgi sahibi olmadan da kapsayıcı ve kabullenici olabilirsiniz.

Hak Temelli Yaklaşımı Terk Etmeyin

Çocukların insan haklarını bilin, koruyun ve ihlal etmeyin. Öğrencilerinizin kimliklerinin, yaşamlarının ve ihtiyaçlarının çok çeşitli, haklarının eşit olduğunu unutmayın. Cinsiyet kimliği, cinsiyet ifadesi, cinsel yönelimi ve/veya cinsiyet özelliği ne olursa olsun; tüm çocukların eğitim hakkına eşit şekilde erişebilmeleri, ayrımcılık yaşamadan ve güvende hissederek eğitim alabilmeleri için sorumluluklarınızı yerine getirin.

Nefret söylemine, ayrımcılığa ve şiddete geçit vermeyin:

İster öğrencileriniz ister meslektaşlarınız tarafından yapılmış olsun; eğitim ortamındaki ırkçı, cinsiyetçi, homofobik, bifobik, transfobik, etiketleyen, damgalayan, nefret içeren, ayrımcı söylem ve eylemlere izin vermeyin. Bu tür durumlar, her yaşandığında kararlılıkla müdahale edin.

Bir yetişkin olarak 'seyirci' konumunda kalamayacağınızı; çocukları baskı ve şiddetin her türünden koruma ve onlara doğru şekilde rehberlik etme sorumluluğunuz olduğunu unutmayın. Bu durum ders ortamında gerçekleşirse öğrencilerinize birlikte oluşturduğunuz grup sözleşmesinin ilgili maddelerini hatırlatın.

Müfredatta Alanlar Açın

Ders müfredatınızın ilgili olabilecek yerlerinde insan hakları, çocuk hakları, cinsel kimlik çeşitliliği, toplumsal cinsiyet eşitliği, nefret söylemi, ayrımcılık, zorbalık ve şiddetle mücadele gibi konuları gündemleştirebileceğiniz alanlar açın.

Müfredatın güncel olmayan, kalıp yargıları pekiştiren, ayrımcılığı ve şiddeti normalleştiren, kapsayıcı olmayan ifade, bilgi ve/veya görsellerini fark edin.

Öğrencilerinizin dikkatini buralara çekin ve onlarla birlikte bu konu üzerine konuşun.

Fen bilgisi, biyoloji, sağlık bilgisi derslerinin 'ergenlik dönemi', 'üreme sistemi' gibi konularında, ders materyallerinin sadece kadın-erkek ikiliği, atanmış cinsiyetler ve üreme işlevi üzerinden aktardığı bilgileri kapsayıcı ve güncel hale getirin.

Böylece hem sınıfınızdaki trans, non-binary ve interseks öğrencilerinizi kapsamış hem de öğrencilerinizin tümüne cinsiyet kimliği, cinsel yönelim ve cinsiyet özelliği çeşitliliği hakkında gerçek bilgileri aktarmış olursunuz.

Öğrencilerinize Cinsiyet Kimliği Atamayın

Öğrencilerinizin tümünün natrans olduğunu varsaymayın. Trans, non-binary ve çeşitli cinsiyet kimliklerinden çocukların varlığını aklınızda bulundurun. Cinsiyet kimliği çeşitliliğine alan açan, kimseyi dışarıda bırakmayan, kapsayıcı bir dil benimseyin. Öğrencilerinize kızım/oğlum gibi cinsiyet kimliği atayan hitaplarla değil, isimleriyle seslenin. Türkçe dışında bir dilde eğitim veriyorsanız, cinsiyet belirten zamirleri (İngilizce'deki she/he gibi) doğrudan kullanmak yerine, öğrencinize kendisine nasıl hitap edilmesini istediğini sorun. LGBTİ+ kimliklerle ilgili kalıp yargılara dayanarak, çocukların cinsiyet ifadeleri (giyim tarzı, konuşma şekli, beden dili, tavır, davranış vb.) üzerinden cinsiyet kimlikleriyle ilgili tahminlerde bulunmayın.

Öğrencilerinizi ikili cinsiyete göre ayırmayın:

Öğrencilerinizle yaptığınız çalışma, etkinlik, oyun, kulüp ya da spor faaliyetleri sırasında ikili cinsiyete dayalı gruplandırma yapmaktan (kızlar ve oğlanlar) kaçının. Büyük grubu küçük gruplara ayırmanın çok çeşitli yöntemleri varken, atanmış cinsiyetler üzerinden ikili bir kategorizasyon yapmayın. Böylece hem sınıfınızdaki trans ve non-binary öğrencileri kapsamış hem de cinsiyetçi kutuplaştırmayı pekiştirmemiş olursunuz.

Materyalleri İkili Cinsiyete Göre Ayırmayın:

Sınıftaki ya da rehberlik odasındaki kitapları, oyunları, oyuncakları ikili cinsiyete dayalı gruplandırmaktan (kız oyuncakları-oğlan oyuncakları gibi) ve bunları mekanın ayrı köşelerine yerleştirmekten kaçının. Bu tür ikili gruplandırmalarda; çocuklar “sana uygun değil” mesajını aldıkları materyallere yönelmekte zorlanır, yöneldikleri durumlarda ise etiketlenme, damgalanma ve zorbalığa açık hale gelirler. Bu zorlanma sadece trans çocuklar için değil, natrans çocuklar için de geçerlidir. Oyun fiziksel, duygusal, bilişsel, cinsel, sosyal gelişiminin vazgeçilmez bir unsuru ve tüm çocuklar için temel bir haktır. Çocuklar -gelişim dönemlerine uygun ve güvenli olduğu sürece- istedikleri oyun ve oyuncaklarla oynama hakkına sahiptirler. Herkesi kapsayan, eşitlikçi bir sınıf ortamı için; materyalleri kategorize ederken sadece içerik, yaş gibi kriterleri, bunları mekana yerleştirirken ise tüm çocukların güvenli şekilde erişebilmelerini gözetin.

Öğrencilerinize Belli Yaşam Biçimlerini Dayatmayın

Öğrencilerinizin tümünün sizin zihninizdeki yaşam biçimine uygun yaşadığını ya da yaşayacağını varsaymayın. Çocukların her birinin bir anne-baba ile büyümeyebileceğini, çok çeşitli aile biçimlerinin var olduğunu, her çocuğun evlenmek istemeyebileceğini, evlenmek istese bile eşcinselse evlilik hakkının yasal olarak tanınmadığını, bir çocuğa bakım vermek için onu fiziksel olarak dünyaya getirmek gerekmediğini aklınızda bulundurun.

“Annenize-babanıza söyleyin, ileride evlendiğinizde, ileride anne-baba olduğunuzda, ileride sizin de çocuğunuz olacak” gibi ifadelerden kaçının. Yaşam deneyimi çeşitliliğine alan açan, kimseyi dışarıda bırakmayan, kapsayıcı bir dil benimseyin. “Ebeveyninize söyleyin, ileride evlenmek isterseniz ya da evlenmeniz mümkün olursa, ileride bir çocuğa bakım vermek isterseniz...” gibi ifadeler kullanın.

Destek İstemeye Teşvik Edin:

Öğrencilerinize ihtiyaç duydukları her konuda destek istemeye hakları olduğunu, yetişkinlerin çocukları destekleme konusundaki sorumluluklarını, destek talep etmenin acizlik/zayıflık olmadığını açıklayın. Yargılamadan dinlemek ve elinizden gelen desteği vermek için hazır olduğunuzu açıkça belirtin. Yüz yüze desteğin mümkün olmadığı koşullarda size nasıl ulaşabilecekleri konusunda bilgilendirin.

Eleştirel Düşünceyi, Çoğulculuğu ve Çeşitliliği Benimseyin

Bunları dilinize, ders içeriklerinize ve öğretmenlik pratiklerinize yansıtın.

Öğrencilerinizle bu konular üzerine konuşabilmek için dersinizin ilgili yerlerinde alanlar açabilir, sürekli ve tek taraflı konu anlatmak yerine bolca soru sorabilir ve öğrencilerinizi görüşlerini ifade etmeleri yönünde destekleyebilirsiniz. Sadece cinsel kimlikleri değil, tüm çeşitlilikleri gören ve içeren, kapsayıcı bir eğitim ortamı kurgulayın. Bunun için alanlar açabilirsiniz: Öğrencilerinizin dış dünyadaki ve kendi içlerindeki çeşitliliği fark etmelerini destekleyecek sohbetler açmak, kendilerini ve deneyimlerini ifade etmeleri yönünde onları teşvik etmek, öğrencilerinizle birlikte yapılandırılmış etkinlikler/oyunlar/çalışmalar uygulamak gibi. Çeşitliliği kimliklerin kesişimselliği bağlamında ele almanız önemlidir. Etnik köken, dil, din/ inanç, sosyal sınıf, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, cinsiyet özelliği gibi çok çeşitli grup aidiyetlerimizin kesiştiği yerde kimliğimiz kurulur. Kesişimselliği gözetmeniz, öğrencilerinizin farklı grup aidiyetlerini tanımanızı ve kapsamanızı destekleyecektir.

Güvenli Alan Oluşturun:

Okul döneminin başında, tüm öğrencilerin kendini iyi, rahat ve güvende hissedeceği bir sınıf ortamı oluşturun. Bunun için, öğrencilerinizin katılımıyla ve ortak kararla bir grup sözleşmesi yapın. Bu sözleşmeyle -siz dahil- sınıftaki herkesin uyacağı temel ilkeleri belirlemiş ve ortaya çıkabilecek olumsuz durumları büyük ölçüde önlemiş olursunuz.

Dilerseniz grup ilkelerini yazılı hale getirip sınıf duvarına yapıştırabilir ya da online çalışmalarda ekrana yansıtabilirsiniz.

Grup sözleşmesini oluştururken öğrencileriniz tarafından dile getirilmezse; cinsiyetçi, nefret içeren, ayrımcı söylem, şaka ve eylemlere geçit vermeyeceğinizi mutlaka ekleyin. Neleri kastettiğinizi örnekledirin: Kız mısın, kız gibi, karı gibi, erkek adam, erkek Fatma, top musun, ...yapmayan top olsun, ibne, yuvarlak, nonoş, dönme vb. ifadeleri alay etme, aşağılama, öfke ifadesi, hakaret etme, damgalama niyetiyle kullanma, isim takma gibi.

İfade Özgürlüğünü Destekleyin

Öğrencilerinizin görüşlerini ifade etmekten korkacakları bir alan yaratmaktan kaçının. Çocukların bilgiye ve düşüncelere erişmek kadar, bilgilerini ve düşüncelerini ifade etmeye de hakları vardır. Öğrencilerinizin görüşlerini özgürce ifade edebilecekleri güvenli bir alan oluşturun. Onlara ifade özgürlüğü kavramını, kişilerin görüşleri sebebiyle yargılanamayacağını anlatın. 'İfade özgürlüğü' ve 'nefret söylemi' arasındaki farkı açıklayın. İfade özgürlüğünün kötüye kullanılamayacağını, nefret söyleminin temel hak ve özgürlükleri yok etmeye yönelik bir kötüye kullanım olduğunu söyleyebilirsiniz. İfade özgürlüğünün sınırsız bir hak olmadığını; ırkçılığı, ayrımcılığı, şiddeti ve suçu savunan, öven, yayan, başkalarını bunlara özendiren ifadelerin, LGBTİ+'lara, kadınlara, göçmenlere yönelik nefret ifadelerinin vb. ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyeceğini vurgulayın.

Kullanacağınız Materyalleri Gözden Geçirin

Derslerde, müfredat dışı çalışmalarda veya rehberlik faaliyetlerinde faydalanacağınız, öğrencilerinize önereceğiniz, sınıfa/rehberlik odasına/kütüphaneye koyacağınız kitapların, dergilerin, oyunların içeriğini ve dilini kontrol edin. Hak temelli olmayan, bilimsel yaklaşımdan uzak, ikili cinsiyete dayalı kalıp yargıları pekiştiren, nefreti, ayrımcılığı ve şiddeti normalleştiren içerikleri öğrencilerinizle buluşturmayın. Eşitlikçi, çeşitliliği gören ve destekleyen, kapsayıcı materyalleri tercih edin.

Seyirci Kalmamanın Yollarını Tartışın

Öğrencilerinize okulda, okul dışında ya da çevrimiçi alanlarda şahit oldukları zorbalığa sessiz kalmamaları gerektiğini anlatın. Bunun neden önemli olduğunu açıklayın, şiddetin hemen durdurulması gerektiğini vurgulayın, zorbalık kavramını örneklerle açıklayın. Bunu yaparken homofobi, bifobi, transfobi temelli zorbalığa da yer verin. Öğrencilerinizle birlikte, seyirci kalmak yerine müdahale etmenin yollarını tartışın. Birlikte yazılı bir liste de oluşturabilirsiniz.

Fırsat eğitimi imkânlarını değerlendirin:

Öğrencilerinizle hangi alanı paylaşıyor olursanız olun (ders, rehberlik çalışması, kulüp faaliyeti, turnuva, gezi, yıl sonu gösterisi provası vb.), branşınız ne olursa olsun (Türkçe, matematik, türk dili ve edebiyatı, felsefe, tarih, coğrafya, fizik, kimya, müzik, görsel sanatlar vd.) yukarıdaki maddede saydığımız konu başlıkları üzerine konuşabileceğiniz fırsatlar oluştuğunda bunları değerlendirin.

Öğrencilerinize Cinsel Yönelim Atamayın:

Öğrencilerinizin tümünün heteroseksüel olduğunu ve mutlaka duygusal/romantik ve/veya cinsel çekim hissetmeleri gerektiğini varsaymayın. Eşcinsel ve biseksüel çocukların varlığını; duygusal/romantik ve/veya cinsel çekimin her çocukta aynı olmayabileceğini aklınızda bulundurun. “Ergenlik döneminde karşı cinse ilgi duyacaksınız, -flört ettiği kişiyle yaşadığı sorunu anlatan kız öğrencinize- bu konuyu erkek arkadaşınla konuştun mu?, ergenlikte cinselliğe ilginiz/merakınız artacak, ergenlik dönemiyle birlikte flört ilişkileri yaşamaya başlayacaksınız” gibi ifadelerden kaçın. Cinsel yönelim çeşitliliğine alan açan, kimseyi dışarıda bırakmayan, kapsayıcı bir dil benimseyin. “Ergenlikle birlikte başkalarına ilgi duyabilirsiniz, bu süreci herkes çeşitli biçimlerde deneyimleyebilir, flört ilişkileri deneyimlemek isteyebilir ya da istemeyebilirsiniz, aynı yaşlarda olsanız da hisleriniz, ihtiyaçlarınız ve deneyimleriniz çok çeşitli, bu konuyu birlikte olduğun kişiyle/partnerinle konuştun mu?” gibi ifadeler kullanın. LGBTİ+ kimliklerle ilgili kalıp yargılara dayanarak, çocukların cinsiyet ifadeleri (giyim tarzı, konuşma şekli, beden dili, tavır, davranış vb.) üzerinden cinsel yönelimleriyle ilgili tahminlerde bulunmayın.

Çocukların Toplumsal Cinsiyet İfadelerinin Çok Çeşitli Olabileceğini Unutmayın

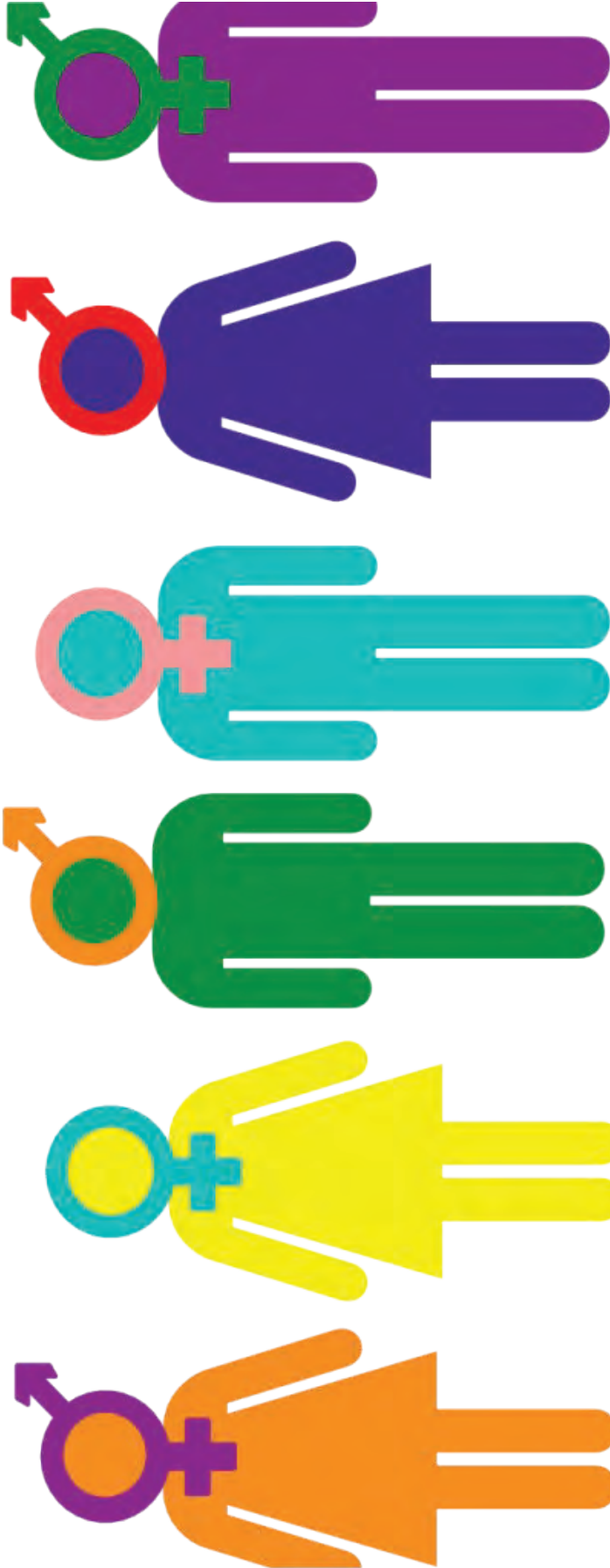

Eğitim ortamındaki genel çerçeveye uygun olduğu sürece; öğrencilerinizin kıyafet, takı, saç stili, saç rengi, konuşma şekli, beden dili, hal ve tavır gibi özelliklerine ikili cinsiyete dayalı kalıp yargılarla müdahale etmeyin. Öğrencinizin özbakımını sağlamakta zorlanacağını (örn. uzun saçının temizliği) ya da güvenliğinin tehlikeye girebileceğini (örn. kulağındaki piercingin bir yere takılması) düşünüyorsanız bunların gerçek sebepler olup olmadığını gözden geçirin. Müdahale etmeniz ya da etmek istemenizin ikili cinsiyete dayalı kalıp yargılarla ya da ahlakçılıkla bir ilgisi olabilir mi? Her çocuğun, kendini yansıtan ve içinde iyi hissettiği bir toplumsal cinsiyet ifadesini sergilemeye hakkı olduğunu, bunun aynı zamanda çocukların bedensel söz haklarının içinde yer aldığını unutmayın.

Meslektaşlarınızla Konuşun

Okulda birlikte çalıştığınız diğer eğitimcilerle LGBTİ+ çocukların hakları, ihtiyaçları ve maruz bırakıldıkları homofobi, bifobi, transfobi, nefret söylemi, ayrımcılık, zorbalık, şiddet üzerine konuşun. Böylece okul içinde yapabilecekleriniz üzerine birlikte düşünüp harekete geçebilir, sorumluluğu paylaşabilir, dayanışma kurabilir, okulda yalnızlaşmadan birbirinizi güçlendirebilirsiniz. Bazı eğitimcilerin çok dirençli olabileceğini, hepsiyle birden konuşmanın sizi fazlaca zorlayabileceğini düşünüyorsanız çeşitli stratejiler deneyebilirsiniz. Mesela, konuşmaya çeşitliliği ve çoğulculuğu destekleyen ya da kendini gözden geçirip dönüştürmeye daha açık olan meslektaşlarınızla başlayabilirsiniz.

LGBTİ+ öğrencilerin yalnız, desteksiz ve haklardan mahrum kalmamaları için yapabilecekleriniz sınırsız. Bütün bu dil, yaklaşım ve uygulamalar LGBTİ+ öğrencilerinizin iyi, rahat ve güvende hissetmesini sağlamakla kalmayacak, öğrencilerinizin tümünde ve genel olarak okul kültüründe olumlu yönde dönüştürücü bir etki yaratacaktır. Aslında yapılması gereken, “LGBTİ+ Öğrencileri Aile ve Okul Kışkacına Karşı Nasıl Korunmalı?” kılavuzunun “Kapsayıcı Eğitim” bölümünde ifade edildiği gibi, tüm eğitim politikalarının, öğretim program ve uygulamalarının, müfredatın, ders kitaplarının, öğrenme ortamlarının gözden geçirilip düzenlenmesidir. Ancak birilerinin sistemin tümünü dönüştürmesini beklemek yerine, bireysel ve kurumsal olarak harekete geçmek sorumluluğumuzdur.

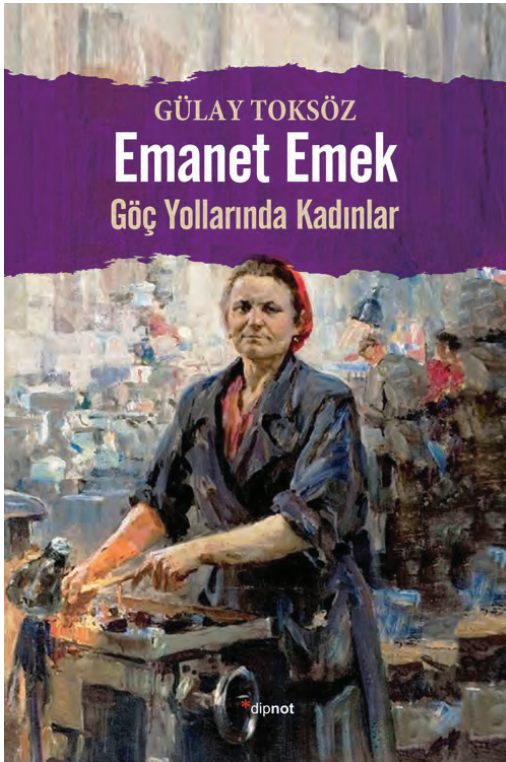
kitap

BAKIM MANİFESTOSU
Çeviri: Gülnur Acar Savran

SON SÖMÜRGE : KADINLAR
Maria Mies, Veronika Bennholdt

EMANET EMEK
Gülay Toksöz

KADIN HAKLARININ GEREKÇELENİRİLMESİ
Mary Wollstonecraft

BAKIM MANİFESTOSU - KARŞILIKLI BAĞIMLILIK POLİTİKASI

YAZAR: KOLEKTİF ÇEVİRİ: GÜLNUR ACAR SAVRAN

“Bakım Manifestosu ekonomimizi ve toplumumuzu dönüştürmeye yönelik ısıltılı bir çağrı, üst üste gelen krizlerden nasıl çıkacağımıza ve yeni bir toplumsal yapıyı ilmek ilmek nasıl öreceğimize dair bir yol haritasıdır. Mevcut sistemin insanlara ve gezegenimize karşı sergilediği umursamazlığın panzehiri evrensel bakım etiğidir. Bakımın bir meta olmadığının bilincinde olan yazarlar onu, üzerinde yeni bir politikanın inşa edilebileceği bir uygulama, başat bir değer, düzenleyici bir ilke olarak görmektedirler.”

SON SÖMÜRGE: KADINLAR

MARIA MİES, VERONİKA BENNHOLDT

Kuşkusuz kadın emeğinin sömürüsü, kapitalist ilişki ağı içerisinde, salt emek sömürsünden fazlasını ihtiva eder. Oysa, cinsiyet politikalarıyla içli dışlı olan, patriyarkanın bencil yüzünü bağrına basan ekonomi politik için ortada yadsınacak bir durum yoktur elbette. Bu nedenle, metropollerden Üçüncü Dünya'ya, biçim ve içerik değiştirerek, kadınların direnç mekanizmalarını keşfedip bunlara karşı tedbirlerini de alarak yayılan kapitalist mübadele ilişkileri içinde, kadın emeği yeniden ele alınmak zorundadır. Son Sömürge: Kadınlar, hem kapitalist zihniyet dünyasının beklenti ve düzenlemeleriyle hem de bu iktisadi sistemin erkek akıl tarafından nasıl doğallaştırıldığı ile ilgili zengin bir tartışma sunuyor. Alanındaki önemli kaynaklar arasında sayılan bu kitap, dünyanın metropollerinden Üçüncü Dünya'ya uzanan aktarımları, benzer cinsiyet politikalarının hangi iktisadi rasyonellerle bütünleştiğini gözler önüne seriyor.

EMANET EMEK / GÖÇ YOLLARINDA KADINLAR

GÜLAY TOKSÖZ

Kapitalist sistem içinde yaşanan değişimlere ve Batı Avrupa ülkelerindeki sosyo-demografik değişimlere bağlı olarak ortaya çıkan iş gücü talebini ve göçmen kadınların bu ülkelerin iş gücü piyasalarındaki konumlarını, kadınların çalışma yaşamı deneyimlerini, çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirme mücadelelerini, kısaca kadınların güçlenme süreçlerini inceleyen yazar, göçün hem yapısal nedenlerine hem de bireylerin kararlarına dayanan çok boyutlu yapısına, kadınların eylemliliğini merkeze alan bir yaklaşımla ışık tutmaktadır.

KADIN HAKLARININ GEREKÇELENDİRİLMESİ

YAZAR: MARY WOLLSTONECRAFT ÇEVİRİ: A. DENİZ HAKYEMEZ

Mary Wollstonecraft (1759-1797): 38 yıl süren kısa ömrüne karşın, erkek egemenliğindeki felsefe alanında yazdıklarıyla, kendinden sonraki yüzyılları kadın hakları konusunda derinden etkileyen bir 18. yüzyıl düşünürüdür. Dilimize ilk kez çevrilen ve günümüzden 215 yıl önce yayımlanan Kadın Haklarının Gerekçelenirilmesi (1792) ise, bundan beş yıl sonra, geleceğin Frankenstein'ını yazacak kızı Mary Shelley'nin doğumundan 11 gün sonra ölen Wollstonecraft'ın en temel yapıtıdır.

Wendy ve Lucy

Yapım Yılı: 2008 Yönetmen: Kelly Reichardt

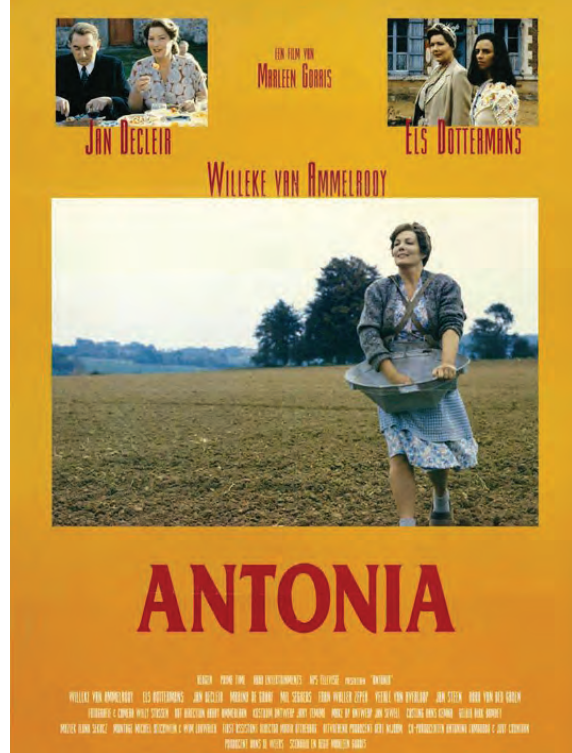
Tek Başına

Yapım Yılı: 2005 Yönetmen: Niki Caro

Libertarias

Yapım Yılı: 1996 Yönetmen: Vicente Aranda

Atonia'nın Yazgısı

Yapım Yılı: 1995 Yönetmen: Marleen Gorris

WENDY VE LUCY / WENDY AND LUCY

YAPIM YILI: 2008

YÖNETMEN: KELLY REICHARDT

Ekonomik durumu iyi olmayan Wendy Carroll, doğru düzgün para kazanabilmek için köpeği Lucy ile birlikte Alaska'daki bir balık fabrikasında çalışmak üzere yola çıkar. Ancak Oregon'da arabası bozulunca bir de üstüne köpeği Lucy'i de kaybedince içinde bulunduğu zor durum onu önemli kararlar almak zorunda bırakacaktır. Wendy & Lucy, Amerika'nın yıpratıcı ekonomik koşullarında hayatta kalma çabası veren insanların hikâyesini Wendy'nin durumu üzerinden anlatmaktadır.

TEK BAŞINA / NORTH COUNTRY

YAPIM YILI: 2005

YÖNETMEN: NİKİ CARO

Bir grup kadın madenci, oldukça zor koşullar altında olmak üzere Minnesota'daki Eveleth Madeni'nde çalışırlar. Bu işi yaparken ciddi anlamda düşmanca tavırlarla karşılaştıkları bir iş yaşamı düzenini sürdürmeye çalışırlar. Akla gelmedik ve bitmek bilmeyen hakaretlere maruz kalırlar. Kadın olmalarından dolayı istemedikleri fiziksel temaslar ile baş etmeleri gerekir. Verdikleri mücadele gerçekten ağırdır ve bu işi sürdürmek için ellerinden geleni yaparlar.

LİBERTARIAS

YAPIM YILI: 1996

YÖNETMEN: VICENTE ARANDA

İspanya'da çok fazla kan akıtacak olan iç savaş patlak vermiştir. Faşizmin gölgesi tüm ülkenin üzerine bir karanlık gibi çökmektedir. Rahibe Maria, içerisinde hayatını devam ettirdiği manastırdan kaçarak bir geneleve sığınır. Bu genelevden onu kurtaracak olan ise sosyalist görüşe sahip bir kadın birliğidir. Sosyalizmin bu ülkede iki büyük düşmanı vardır: Militarizm ve milliyetçilik. Rahibe Maria, kendisini büyük bir savaşın ortasında bulacaktır.

ATONIA'NIN YAZGISI / ANTONIA

YAPIM YILI: 1995

YÖNETMEN: MARLEEN GORRIS

1995 tarihli Hollanda yapımı filmidir. Marleen Gorris tarafından yazılmış ve yönetilmiştir. Feminist bir peri masalı olarak nitelendirilen film, Antonia (Willeke van Ammelrooy) adlı kadının öyküsünü anlatır. Antonia, doğum yeri olan Hollanda'nın bir köyüne döner. Köyde sıkı bağlarla örülmüş anaerkil bir topluluk kurar ve destekler. Film din, seks, ölüm, samimiyet, lezbiyenlik, dostluk, aşk gibi çeşitli ve farklı konuları işler. 1996 yılında yabancı dildeki filmler dalında, Akademi Ödülü'nü kazanmıştır.